

תשורה

משמחת הנישואין של
הרה"ת יצחק גבריאל וחי' מושקא שיחין
בן אמוץ
אור ליום הבהיר כ"ח סיון ה'תשפ"ד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

לזכרון טוב, ליום כלולת בתנו הכלה המהוללה מ' חי' מושקא תחי' עם ב"ג החתן הרב מ' יצחק גבריאל שי'. הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה.

בהתבסס על הנהגת קודש - "מעשה רב" - דכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, שחילק תשורה למשתתפים בעת חתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה, הננו בזה להגיש בפני הבאים להשתתף בשמחת לבבנו ביום מיוחד זה, תשורה זו.

בתשורה שלפנינו נעשה ליקוט מיוחד הכולל את מענות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ומכתביו בקשר לעיר בני ברק, החסידים שחיו בה וחשיבות הפצת המעיינות בקרב תושבי'.

בנוסף, הבאנו לקט סיפורים אודות זקני החסידים שהתגוררו בעיר בני ברק. באדיבותו של הרה"ח ר' שלום בער הכהן שי' רייכמאן, ותודתנו נתונה לו על כך (הסיפורים נכתבו לאחר זמן רב), לכן יתכנו אי אילו חוסר דיוקים קלים).

הלב חושק והזמן נושק, ומפאת קוצר העת שעמדה לנו להו"ל ליקוט זה, עשינו כל מאמץ לאסוף איזו התייחסות של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א הקשורה לתוכנה של העיר ולהפצת המעיינות בה, ואם נשמט ממנו איזה מכתב או התייחסות עמכם הסליחה.

בראש הקובץ בא תצלום מה'תשורה' שחולקה בעת חתונת אד"ש, וכפי שכותב הרבי הריי"צ נ"ע: "אשר סגולה יהי' לכל מילי דמיטב", וכן שיחת קודש לחתנים וכלות מאור ליום ד' כ"ב כסלו תשמ"ג, אותה הואיל להגיה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בתוספת מ"מ.

בתור הוספה הבאנו לקט של מענות קודש מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מקיץ ה'תש"נ, המתפרסמות כאן לראשונה, באדיבות מערכת "תשובות ומענות ממלך המשיח".

כל הנ"ל נערך ע"י הת' מנחם מענדל שי' שגיב, אח הכלה.

אנו מברכים את הזוג הצעיר כי יזכו לבנות בית בישראל - בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זהו תורת החסידות - חסידות חב"ד, ויזכו להקים בית-חב"ד ולהכין את העולם לקראת פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

יהי רצון שמיד משמחת נישואין זו זוכים כל בני"י תיכף ומיד ממש לשמחת עולם על ראשם - שלימות הנישואין דכנסת ישראל עם הקב"ה, ויקויים הכתוב בברכת החתנים - "מהרה ה' אלוקינו ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים . . קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש ממש ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בשמחה ובברכה

משפחת בן-אמוץ

רעננה

משפחת שגיב

בני ברק

ימות המשיח
ליל יום ה', יום ליום הבהיר כ"ח סיון ה'תשפ"ד
הי' תהא שנת פלאות דגולות
פ"ג שנה לבוא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "איש וביתו" לחצי כדור התחתון
כפר חב"ד, אה"ק

לשון הברכה לקבוצת חתנים וכלות שיחיו אור ליום הרביעי¹, כ"ב כסלו² ה'תשמ"ג

דער אויבערשטער זאָל בענטשן יעדערן פון אייך און³ אלעמען צוזאַמען בכל
המצטרך סיי בגשמיות סיי ברוחניות⁴,

ובנקודה העיקרית – צו מאכן די ריכטיקע הכנות⁵ צו דער חתונה אַז זי זאל זיין
בשעה טובה ומוצלחת,

וואס דער עיקר הכנה איז⁶ – צו פארשפרייטן⁷ נר⁸ מצוה ותורה אור⁹, ארום זיך
און מאַכן ליכטיקער¹⁰ אַרום זיך,

וואס דאס איז מוסיף נאכמער¹¹ אין דעם אויבערשטנס' ברכות, אַז עס זאל זיין אַ
בנין עדי עד¹² על יסודי התורה והמצוה.

1) להעיר מדבר משנה: בתולה נישאת ליום הרביעי (כתובות בתחלתה), ר"ת לבנה (ראה תולעת יעקב הובא
בשליה שער האותיות (קא, ב), ובאה"ת ויחי שסא, ב). וראש וסוף שלה ליום הרביעי.

2) ראה לקוטי לוי יצחק אגרות, ע' רה.

3) מעלת הרבים והציבור, וד"כולנו כאחד" (עיין תניא פ' לב).

4) כהסדר דכ"ק מו"ח אדמו"ר ברוב הפעמים ככולם – "בגשמיות וברוחניות".

5) דדבר חשוב צריך הכנה (ביצה ב, ב). וראה אנציקלופדיא תלמודית ערך הכנה בתחלתה. וש"ג. וזוה מובן
שככל שתגדל החשיבות – תגדל ההכנה, הכנה רבה וכו'.

6) מתאים לחידוש עיקרי בחתונה ונישואין – גילוי כח הא"ס (נתבאר בארוכה בהמשך שמח תשמח תרנ"ז,
ע' 5 (סה"מ תרנ"ז ע' קעז) ואילך).

7) בעצמו ובעולם.

8) משלי ה, כג.

9) כי התומ"צ ממשיכים כל הברכות וכלים להם. ועפ"ש"נ אם בחוקותי גו' מצוותי גו' ונתתי גשמיכם גו'
ר"פ בחוקותי וברמב"ן.

10) במקום שכבר ישנם.

11) וכפירוש חז"ל: ויתן – יתן ויחזור ויתן (ב"ר פס"ג, ג. הובא בפרש"י עה"פ תולדות כו, כח).

12) ראה לקו"ת פקודי (ה, ד ו אילך). ביאה"ז - לאדהאמ"צ (וארא לו, ד). להצ"צ (וארא ע' קפח ואילך).

און דערנאָך, נאָך דער חתונה, צו פאָרגרעסערן הפצת התורה והיהדות, נאָך מער¹³
ווי איר וועט עס טאָן ביז דעמולט,

און דאָס וועט אויך מוסיף זיין אין דעם אויבערשטנס'ס ברכות צו ביידן (חתן כלה)
צוזאמען ווי זיי זיינען איינס, בכל המצטרך,

ובפרט אין דער נקודה הפנימית – לעשות לו ית' דירה בתחתונים, דורך דעם בנין
עדי עד,

וואָס דאָס אַלעס איז ממחר נאָך מער די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח
צדקנו, וואָס דעמולט וועט זיין די נישואין של הקב"ה מיט כנס"י¹⁴, בנין עדי עד,
לנצח.

און יעדער פעולה טובה, ובפרט אַ חתונה (באָ אידן), איז מוסיף (און אויך ממחר
ומזרז) אין דער שלימות הנישואין דהקב"ה וישראל (וואָס וועט זיין בגאולה האמיתית
והשלימה בקרוב ממש), אַז זי זאָל זיין אין נאָך אַ העכערן אופן¹⁵ ווי מצד די מעשים
טובים ביז איצטער.

מען וועט געבן יעדערן פון אייך א דולר אויף אָפגעבן לצדקה, ומה טוב – אַז
ביום החתונה¹⁶ אינדערפרי, זאל סיי דער חתן און סיי די כלה געבן דאָס אויף צדקה
(בהוספה מדילי'),

און מוסיף זיין בהחלטות טובות בכל עניני תורה ומצוות'.

און דאָס¹⁷ וועט נאָכמער מוסיף זיין בברכות ה' בכל המצטרך, ובפרטיות – אַז

13) שלא בערך – דנעשית מציאות חדשה נעלית יותר – "ויקרא את שם אדם" (בראשית ה, ב). ולהעיר
שנים ביהוד מגביהים משא יותר מכפלים דכאו"א (סוטה לד, א. הובא בפרש"י שלח יג, כג).

14) שמ"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה כי על כל כבוד חופה פ"ג (מת, א"ב).

15) כי ריבוי דרגות ועליות באופן הגאולה (ובמילא – הנישואין וכו') – וכמוכן מריבוי הדרגות שבין "עני
ורוכב על החמור" "זארו עם ענני שמיא" (סנהדרין צח, א). וראה שערי אורה (ר"ה יביאו לבוש מלכות, פצ"ד
ואילך) באופני הברור מהר או כו'.

16) מדרש תלפיות ענף חו"כ אות ח. שלחן העזר ס"ו סעיף ו' סק"ה.

17) כי ההחלטה עצמה בנוגע לעתיד – ממיכה ברכה וכו' (ראה שו"ע או"ח סתקע"א ס"ג).

די הכנות צו דער חתונה זאלן זיין בשעה טובה ומוצלחת, די חתונה זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת, ובמזל טוב מזל טוב!¹⁸,

און גיין מחיל אל חיל – פאָר דער חתונה און נאָך דער חתונה – בכל עניני תורה ומצוות!¹⁹, ומתוך שמחה וטוב לבב.

און ס'זאלן מקויים ווערן די אַלע ברכות וואָס מ'זאָגט אין די שבע ברכות, די ברכות וואָס מ'בענטשט חתן-כלה נאָך פון פריעה, און עאכו"כ שפעטער – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה!²⁰,

און זוכה זיין בתוככי כל אחד ואחת מישראל – צו דער גאולה האמיתית והשלמה, וואָס דאָס איז די נישואין של הקב"ה וכנס"י, במהרה בימינו ממש.

(18) כנוסח הרגיל בשייכות לחתונה – כנגד ב' מזלות דנוצר ונקח. ובנישואין ב' המזלות דחוי"כ מתאחדין (משא"כ באירוסין – יבמות סה, ב).

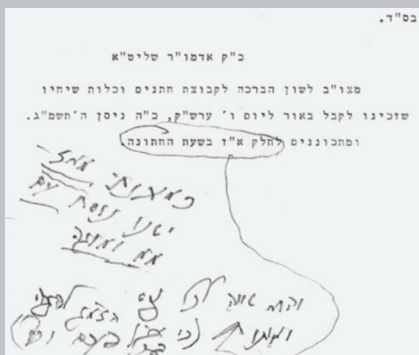
(19) תהלים פד, ח. סיום וחותם מס' ברכות. וראה שו"ע אדה"ו האו"ח סקנ"ה.

(20) ברכה שלישית דברה"ז. וי"ל שזוהו כנגד ד' אותיות שם הוי"; מל' (מלאה – שלימות דמקבל). ז"א (פתוחה – משפיע). חו"ב. וראה ס"י היעב"ץ. ולהעיר אשר אב ואם וכן (בנים) ובת (כנות) הם בדוגמת ד' אותיות דשם הוי' (זח"ג (אר"ז) רצא, רע"א), וכולם ביחד – שם שלם.

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בקשר לשיחה זו:

**כמענתי מאז ישנו נוסח עם מ"מ ומוגה
והוא שווה לכל נפש**

ואותו [לחלק א"ז בשעת החתונה] (כי אין הזמ"ג להגיה בכל פעם וכו')

שער ראשון

בני ברק

מענות ומכתבי כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח שליט"א
בקשר לעיר בני ברק

בני־ברק במענות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

להתרחב בהפצת המעיינות

בכ"ג אד"ש תשי"ז כותב הרבי לרב יהודה ליב זלמנוב! בנוגע לדו"ח ששלח על שיעור חסידות בעיר עם בני הישיבות:

"לפלא שמספר המשתתפים בהתוועדות ובלימוד - מבני הישיבות - אין מתרבה כדבעי, ומהנכון הי' שהמתעסקים בזה יתייעצו - באופן חשאי - איך לתקן הדבר"².

בתאריך י"ז שבט תשי"ט שלח מענה על דו"ח מפארבריינגען לרגל התאריך י"א שבט: "כבוד כל המשתתפים בהתוועדות דיום ההילולא, עשירי בשבט, בשנת השביעית היא שנת השמיטה, ה'תשי"ט, בעיר בני ברק,

ה' עליהם יהיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי שמות המשתתפים בהתוועדות האמורה, בשמו ושם אמו, אשר יזכרו על הציון הק' של בעל ההילולא.

והכל הולך אחר החתום, השתתפות ביום הילולא של צדיק נשיא ישראל נשיא הדור, אשר עולה הוא ביום זה מעלה מעלה, כמבואר בכ"מ בתורת החסידות תורת דא"ח.

. . בכבוד ובברכה לבשו"ט מתוך שמחה וטוב לבב"³.

(1) הרב יחיאל מיכל יהודה לייב זלמנוב נולד בי' אלול תרפ"ו נלב"ע בכ"ה טבת תשע"ז, היה יו"ר צעירי אגודת חב"ד בתל אביב וממקימי קהילת חב"ד בבני ברק.

(2) אג"ק כרך י"ד אגרת ה'שב.

(3) אג"ק ח"ח אגרת ו'תרפז, לקו"ש כרך י"א עמ' 231 ואילך.

מפורסמת בשמירת השבת

בכ"ג ניסן תש"כ כותב הרבי אל יהודי שהי' לו קושי בפרנסה, אשר בעת שנמצא בבני ברק, אזי ישנם פחות קשיים, מצד שמירת השבת שעל אתר:

"ובטח בהנוגע אליו, הקישוים מעטים מאשר במקום אחר, כיון שכפי הכתבת דר הוא בבני ברק, הידועה ומפורסמת בשמירת השבת קדש אשר בה, ובעיני תורה ומצוות בכלל, וכיון שנאמר ותשועה ברוב יועץ, הנה עליו להתייעץ עם ידידיו לאחיי שיפרט להם המצב, ואשר עבר עליו עד עתה, והשי"ת יתן להם הרעיון הנכון איך לייעצו".⁴

במענה על סעודת משיח כותב הרבי בכ"ז ניסן תש"כ למנחם ישראל מלוב:

"הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה מנחם ישראל שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מא"ח הפסח, בבשורה טובה בהנוגע להתועדות בסעודת דמשיחא ובהנוגע לביהכ"נ חב"ד, מקדש מעט בבני ברק, ויהי רצון שזה המקדש מעט יגדל ביותר וביותר עדי נזכה לקיום היעוד הדמשכת וגילוי ביהמ"ק השלישי ובעגלא דידן.

. . בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקוללה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך להם"⁵.

להעריך המצב, וזה ימריצם

בתאריך ז' שבט תשכ"א שלח הרבי לצא"ח דבני ברק, מכתב בו מאשר הרבי קבלת ידיעה על שיעור בחסידות בקהילת אנ"ש בעיר. וביחד מעודד ומדרבן לנצל את "המצב כמו שהוא ואת האפשרויות ההולכת ומתרחבת להפצת המעיינות", במיוחד בקרב בני הישיבות:

"הנהלת צעירי אגודת חב"ד

סניף בני ברק

ה' עליהם יחיו

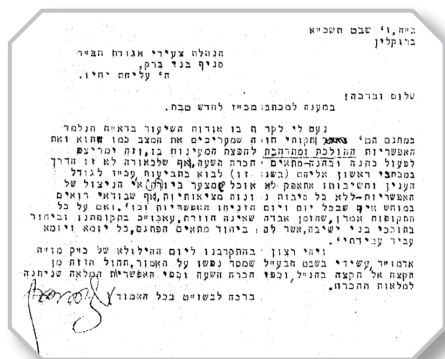
שלום וברכה!

במענה על מכתם מכ"ז לחדש טבת.

נעם לי לקרות בו אודות השיעור בדא"ח הנלמד במחנם הט' ותקותי חזקה שמעריכים

(4) אנ"ק חי"ט אגרת ז'רטז.

(5) אנ"ק חי"ט אגרת ז'רעז.

את המצב כמו שהוא ואת האפשרויות ההולכת ומתרחבת להפצת המעיינות בו, וזה ימריצם לפעול כהנה וכהנה מתאים להכרת השעה, ואף שלכאורה לא זו הדרך במכתבי ראשון אליהם (בשנה זו) לבוא בתביעות, עכ"ז לגודל הענין וחשיבותו אתאפק לא אוכל שמצער ביותר אי הניצול של האפשרויות-ללא כל סיבות נכונות מציאותיות, ואף שבדודאי רואים במוחש איך שבכל יום ויום הזניחו האפשרויות וכו'. ואם על כל התקופות אמרן, שהזמן אבדה שאינה חוזרת, עאכו"כ בתקופתנו וביחוד בתוככי בני ישיבה, אשר להם ביחוד מתאים הפתגם, כל יומא ויומא עביד עבידתי'.

ויהי רצון בהתקרבו ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר עשירי בשבט הבעל"ט שמסר נפשו על האמור, תחול הזזה מן הקצה אל הקצה בהנ"ל, וכפי הכרח השעה וכפי האפשרויות המלאה שניתנה למלאות ההכרח.

בברכה לבשו"ט בכל האמור".

אוצר חב"די בפונוביז'

בתאריך ו' תשרי תשכ"ד נשלח את הרב זלמונב מכתב ממזכירות הרבי בשם "מחלקת הספרי" בה נכתב:

"הגיעה אלינו שמועה אשר בספרית ישיבת פוניבז'ה נמצא טופס מהוצאה הראשונה של הלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן - שקלאוו תקנ"ד (ישנה הוצאה משנת תקנ"ט ג"כ אבל כאן המדובר אודות הוצאת תקנ"ד),

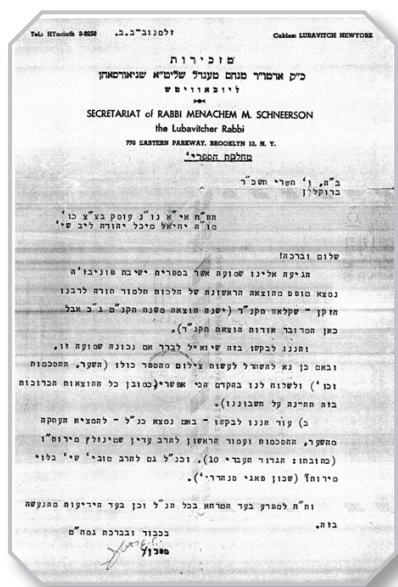
והננו לבקשו בזה שיואיל לברר אם נכונה שמועה זו, ובאם כן נא להשתדל לעשות צילום מהספר כולו (השער, ההסכמות וכו') ולשלוח לנו בהקדם הכי אפשרי (כמובן כל ההוצאות הכרוכות בזה תהיינה על חשבוננו).

. . ות"ח למפרע בעד הטרחה בכל הנ"ל וכן בעד הידיעות מהנעשה בזה".

העיר משפיעה על רוח המוסד

בתאריך י"ג תשרי תשכ"ח כותב הרבי אל הרב יחזקאל הרטמן, ששימש בתקופה מסויימת כמנהל בי"ס סוציאלי, שעצם מגוריו בעיר בני ברק יסעייו לו בוודאי להשפיע על המוסד בתוספת רוחניות:

"הרה"ג וו"ח אי"א נו"מ רב פעלים וכו'

מוה"ר יחזקאל שי' הרטמן

שלום וברכה!

. . מובן שנעם לי במיוחד לראות מן הכתובת אשר דר הוא בבני ברק, שתקותי חזקה שזהו סמלי לדירתו האמתית שהיא בני ברק וברוחם ישפיע על המוסד, והבא לטהר הרי מסייעין לו".

לשנות ח"ו ההנהגה דע"ע רבני ברק

במענה להצעת פרופסור ברנובר לפתיחת עיר בסגנון אקדמאי תורני שיגורו בו דתיים, הגיב הרבי במכתב מכ"ב אייר תשל"ג בו מניא אותו מתכנון עיר זו, מחשש לשינוי ההנהגה בעיר בני ברק:

"לכתבו בהמשך למה שדברנו, הקמת עיר בארץ ישראל שכל חייהם יהיו מבוססים על התורה ועל המצווה, וכותב הסברה שתהיה עיר של אקדמאים, יש להיזהר אפילו בדיבור על דבר זה, שלא יטילו אימה ופחד במשרדים מסויימים שבדעת הארגון או בדעת חב"ד לבנות ולכונן עיר כזו, שאז עלול שלא ירצו לעזור בכלל, כיון שיתנגדו ביותר לעיר דתית מסוג זה. וכמו שנראה שאפילו בנוגע לעיר בני ברק מחפשים כמה דרכים ותחבולות לשנות חס ושלום ההנהגה שהייתה בהעד עתה".

לקט שכחה ופאה בבני ברק

בש"פ ואתחנן תשמ"ה דן הרבי בנושא לקט ושכחה (תוך בירור השאלה מדוע בארץ, שנתחדשו בה במשך מאה השנים האחרונות מושבות וכפריים של בני", לא השתדלו לקיים מצוות לקט שכחה ופאה) ובין השאר אמר:

"כאשר נוסדה העיר "בני-ברק", למשל, ע"י יהודים, חרדים, והיו להם שדום כו' - מדוע לא מצאו לנכון לקיים מצוות לקט שכחה ופאה?!"

ואין לומר שלא מקיימים מצוות אלו במושבות וכפרים הנ"ל מפני שלכאור"א מבני המושב או הכפר יש שדה משלו, כך שאין שם עניים - דמכיוון שכאשר יבוא שם עני יתחייבו לתת לו לקט שכחה ופאה, א"כ, מדוע לא יביאו עני ממקום אחר כדי לזכות בקיום מצוות לקט שכחה ופאה?!"
[הרבי מציין בשוה"ג לדברי החת"ס בתשובותיו, שמסקנתו (דלא כהש"ך יו"ד סרמ"ד ס"ק א) שגם בארץ ישראל אין צורך להניח לקט שכחה ופאה]

מסירת שטחים (היל"ת) תקשה על בני ברק

בשיחותיו הק' של הרבי אודות הסכנה למסור משטחי ארץ הקודש ולתתם היל"ת לגוים, רואים אנו את הרבי מזכיר כמה וכמה פעמים את העיר בני ברק, לפנינו מספר קטעים מתוך

(6) אג"ק חכ"ה אגרת ט'שפב.

(7) אג"ק חכ"ה אגרת י'תשפב.

שיחווה"ק:

"הדין הברור בשו"ע (הל' שבת סימן שכט) לפיו אין למסור שטחים לגוי - תקף בבורו פארק, קיו גארדנס, ווילאמסבורג, קראון הייטס או בני ברק - בכל מקום זה אותו דין" (מוצש"ק פ' ראה תשל"ח).

"מסירת השטחים הנמצאים ליד תעלת סואץ תקשה (והרבה יותר מכך) על הגנת היהודים המתגוררים בכפר חב"ד, בני ברק, מאה שערים, חדרה ועין חרוד ובכל מקום בו מצויים יהודים!" (כ"ף מנ"א תשל"ו).

"ע"י מסירת ימית מתקרבים הערבים עוד 10 קילומטרים לתל אביב לבני ברק ולכפר חב"ד" - התבטא הרבי בחוהמ"פ תשמ"ב בפני הרב יאללעס ז"ל ('בצל החכמה עמ' 168).

"מסרו עוד שטחים שיקרבו את מצרים לירושלים, בני ברק, כפר חב"ד ותל אביב במאות קילומטרים" (מוצש"ק ויק"פ תשל"ט)

"כאשר יעמדו נציגי ישראל בתוקף ויאמרו שא"א למסור אף שעל מיהודה ושומרון, כי עי"ז מעמידים בסכנה יהודים שנמצאים בירושלים, בני ברק, חדרה, חיפה, תל אביב וכפר חב"ד ובכל ארץ ישראל - ממילא ארצות הברית וברית המועצות מאוד מרוצים" (מוצש"ק וישלח תשל"ח).

כרכא דכולה בה!

בתאריך י"ד מרחשוון בשנת תש"נ, הגיע ראש העיר של בני ברק הרב משה אירנשטיין למעמד חלוקת הדולרים לבקש את ברכת הרבי שליט"א, הרב אירנשטיין הי' ראשון העוברים, מייד כאשר יצא הרבי מחדרו הק' ניגש הריל"ג והציגו לרבי, והרבי קיבלו בחביבות ובחום, לפנינו הר"ד (כפי שנכתב בשלימות) ממעמד זה:

הריל"ג הציג את ראש עיריית בני ברק ר' משה שי' אירנשטיין, וכ"ק אדמו"ר שליט"א לחץ את ידו באומרו (בחיוך): "ס'איז דאך א' כרכא דכולא בה!"⁸.

הנ"ל אמר שיש העושים בעיות בקשר למועצה הדתית וכו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך): "מסתמא וועלן זיי דורכפאלן, מ'קען פארשפארן זוכן א וועג ווי אזוי אויפצושטעלן זיך... אבעל בכל אופן זאל אייך דער אויברשטער העלפן באזונדער, איר דארפט ניט אנקומען צו זיי"⁹.

הנ"ל אמר שיש עוד בעי' - שיש המנסים לשכנע את בעלי החנויות שלא יקחו את ההכשר של הרב משה יהודה ליב שי' לנדא, ובמקום זה - לא מציעים את ההכשר של עצמם, אלא

⁸ = "הרי זהו כרכא דכולא בה!"

⁹ = "מן הסתם הם ייכשלו, אפשר לחסוך מלחפש דרך כיצד לעמוד [נגדם]... אבל בכל אופן שהקב"ה יעזור לך בפ"ע, אתה לא זקוק אליהם".

הרב משה אירנשטיין אצל הרבי

מציעים שיקחו את ההכשר של בד"ץ
("עדה החרדית"), וזה יכול להחליש
את ההכשר של הרב לנדא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דארט איז
דא א טייל אין בד"ץ וואס זיי האלטן
מיט די שיטה פון ליובאוויטש, מסתמא
קענט איר זיי. איינער פון זיי איז
אוועקגעפארן, בכל אופן ער האט פון
דארטן טעלעפאנעס מידי יום ביומו.
בכל אופן זאל דער אויבערשטער
העלפן, דער עיקר איז אז ס'זאל זיין
דער 'וכן היינו בעינינו' - איז דארט
זאלט איר אינגאנצן שולל זיין"¹⁰.

הנ"ל: אני מקווה שהקב"ה יעזור לנו להצליח. כעת בנינו בבני ברק חמש מקוואות חדשות,
כולן בפיקוח של הרב לנדא, ואחת מהן ע"פ שיטת חב"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יע, מ'האט מיר מודיע"¹¹.

הנ"ל: משתדלים לעשות ככל האפשרי, ושהקב"ה יעזור לנו להצליח.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בתנועות ידו הק'): "יע, מ'דארף אבער טאן מער וויפל ס'איז מעגלעך.
דאס וואס ס'איז מעגלעך איז אין דרך הטבע, וואס האט א איד א שייכות מיט טבע? ... באצייכן
מלכתחילה מיט 'אתה בחרתנו!' נו, מצליח זיין למעלה מן המשוער"¹².

הנ"ל ביקש ברכה לבריאותו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בתנועות ידו הק'): "יע, און
אויסנוצען דארט, ס'וועט בא אייך נאך מוסיף זיין, פון די ענינים 'לפום צערא', פארקערט - זאל
זיין 'אגרא', ס'זאל צוקומען געזונט"¹³.

הנ"ל ביקש ברכה עבור בנו ר' שלמה זלמן שי' (שעמד לידו) שעבר תאונת דרכים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ווען, לעצטנס?"¹⁴.

(10) = "יש שם חלק מהבד"ץ שהם אווזים עם שיטת ליובאוויטש, מן הסתם אתה מכיר אותם. אחד מהם נסע משם, בכל
אופן יש לו משם טלפונים מידי יום ביומו. בכל אופן שהקב"ה יעזור, העיקר הוא שאת ה'וכן היינו בעינינו' - תשלול שם
לגמרי".

(11) = "כן, הודיעו לי".

(12) = "כן, אבל צריך לעשות יותר ממה שאפשר. מה שאפשר הוא בדרך הטבע, איזו שייכות יש ליהודי עם טבע? ... תציין
מלכתחילה 'אתה בחרתנו!', נו, להצליח יותר מן המשוער".

(13) = "כן, ולנצל [את זה] שם, זה יוסיף אצלך עוד, מהענינים 'לפום צערא', להיפך - יהי' 'אגרא', תיתוסף בבריאות".

(14) = "מתי, לאחרונה?".

הנ"ל: לפני יום כיפור. ועכשיו יש לו בעי' עם היד, הוא עבר ניתוח, ושה' יעזור שיהי' בריא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אויף דער רעכטע האנט, ניט אויף די לינקע האנט...?"¹⁵.

הנ"ל: על יד שמאל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "די לינקע האנט. ואס טוט ער מיט תפילין?"¹⁶.

הנ"ל לא ידע, והבן אמר שמניח רק של ראש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איר האט ניט אנגעפרעגט?... א פאטער דארף פרעגן וואס טוט זיך

מיטן זונד?"¹⁷.

הנ"ל: הוא שאל רב, אבל לא זכרתי את הפסק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יע, איך פארלאז זיך אויף אייער זון אז דאס וואס ער דארף טאן האט

ער געטאן, אבער דאס וואס איך פארלאז זיך ניט - דער פאטער דארף דאך האבן א דאגה אויף זון, אפילו אויכעט ווען די זון איז א הונדערט און ניינצן יאר, דארף אויך דער פאטער דאגה'ן. בכל אופן זאל זיין בשורות טובות, און זאל זיין ניט וועגן וואס צו דאגה'ן, די איינציקע דאגה'ן - ווי אזוי צו מאכן נאר בעסער"¹⁸.

בהמשך הציג הנ"ל את אחיו, ונתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א שני דולרים באומרו (בחיוך): "א

ברודער. הצלחה רבה. אפשר דארטן מאכן א צוויטע בני ברק?"¹⁹.

הנ"ל: אני מסכים...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "גוט, איז הויב טאן? א הסכמה אליין... איז 'המעשה הוא העיקר'!

הויב טאן אזוי בפועל. ס'זאל זיין מיט הצלחה, מער וויפל מ'איז משער. זאל זיין הצלחה רבה"²⁰, ופנה חזרה לר' משה אירנשטיין ובירכו: "פארן געזונטערהייט, זאל זיין בשורות טובות, הצלחה רבה"^{21, 22}.

(15) = "על היד הימני, לא על היד השמאלי...?"

(16) = "היד השמאלי. מה הוא עושה עם תפילין?"

(17) = "לא חקרת?... אבא צריך לשאול מה נעשה עם הבן?"

(18) = "כן, אני סומך על הבן שלך שמה שהוא צריך לעשות הוא עשה, אבל מה שאני לא סומך הוא - הרי לאבא צריך להיות דאגה על הבן, אפילו גם כאשר הבן הוא בן 119 שנה, צריך האבא ג"כ לדאוג. בכל אופן שיהיו בשו"ט, ושלא יהי' אודות מה לדאוג, הדאגה היחידה [תהי'] - כיצד לעשות עוד יותר טוב".

(19) = "אח. הצלחה רבה. אולי תעשה שם בני ברק שני?"¹⁹.

(20) = "טוב, אז תתחיל לעשות! הסכמה בלבד... 'המעשה הוא העיקר'! תתחיל לעשות כך בפועל. שיהי' בהצלחה, יותר ממה שמשערים. שתהי' הצלחה רבה".

(21) = "לנסוע לבריאות, שיהיו בשו"ט, הצלחה רבה".

(22) דברי משיח תש"ן ח"א עמ' 328 ואילך.

'מסובים בבני ברק' - חיכו למשיח

ה' אלול תש"נ:

"הרב יעקב אשר שי' קופולוביץ - רבה של שכונת נוה השלושה בבני ברק ביקש את ברכת הק' עבור הרב משה יהודה ליב שי' לנדא - גאב"ד בני ברק, באומרו שהנ"ל ביקש להזכירו לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א שיתן לו ברכה להצלחה למעלה מדרך הטבע, בגלל שהמצב בבני ברק אינו קל בזמנים אלו, המתנגדים התחילו מערכה כו', ושהוא (הרב לנדא) מבקש ברכה שהמתנגדים לא יוכלו לפגוע בו לרעה, וסיים: ה"חטא" היחיד שלו הוא זה שהוא חסיד ליובאוויטש, אשר את זה צריך לעקור.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחו"ד): "חס ושלום עוקר זיין, ער וועט בלייבן א ליובאוויטשער חסיד ביז הונדערט און צוואנציג יאר, און דערנאך וועט ער מאריך ימים זיין. זאל זיין בשורות טובות"²³.
הנ"ל: בינתיים הוא סובל רבות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו: "דאס אפגעבן אויף צדקה פאר עם"²⁴, דולר שלישי באומרו: "אפגעבן אויף צדקה פאר אלעג וטע אידן אין ארץ ישראל"²⁵, ודולר רביעי באומרו: "און אין בני ברק במיוחד"²⁶.

הנ"ל ביקש ברכה עבור בנו, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ער לערנט אויכעט אין בני ברק?"²⁷.
הנ"ל אמר שהוא לומד בשיבת "חידושי הרי"ם" בתל אביב, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "תל אביב. אבער ער קומט נעכטיקן אין בני ברק?"²⁸.

הנ"ל השיב בחיוב, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר חמישי באומרו: "זאל דער אויבערשטער העלפן, ער זאל זיין פון די וואס זיינען געוון 'מסובים בבני ברק כל אותו הלילה', און דערווארטן זיך דארט אויף ימות המשיח. בשורות טובות"²⁹.

הנ"ל: אני צריך גם ברכה עבור עצמי, באזור שלי יש ג"כ בעיות עם המתנגדים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אויכעט אין בני ברק?"³⁰.

הנ"ל: כן, אני הרב בצפון בני ברק, והרב לנדא הסמיך אותי לכל, וגם שם עושים המתנגדים

(23) = "ח"ו לעקור, הוא י שאר חסיד ליובאוויטש עד 120 שנה, ואח"כ הוא יאריך ימים. שיהיו בשורות טובות".

(24) = "זה לתת צדקה בשבילי".

(25) = "לתת לצדקה בשביל כל היהודים הטובים בארץ ישראל".

(26) = "ובבני ברק ב מיוחד".

(27) = "הוא לומד ג"כ בבני ברק?".

(28) = "תל אביב. אבל הוא בא ללון בבני ברק?".

(29) = "שהקב"ה יעזור, שהוא יהי' מאלה שהיו 'מסובים בבני ברק כל אותו הלילה', וחיכו שם לימות המשיח. בשורות טובות".

(30) = "ג"כ בבני ברק?".

בעיות - היתכן שחסיד גור נמצא שם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאל זיין א גוטער שעה. און 'יד החסידים על העליונה', האט מען א הבטחה פון דעם אלטען רבי'ן און פון בעל שם טוב. במילא זאל זיין דעם 'מסובים בבני ברק כל אותו הלילה' און רעדן וועגן משיח'ן. מ'דארף ניט ווארט'ן אויף פסח פאר דעם, דאס קאן מען טאן אין דעם חודש אויכעט. בפרט נאך אז ס'איז חודש אלול, קאן מען רעדן וועגן ימות המשיח דוקא אין חודש אלול, און זאל זיין 'אחכה לו בכל יום שיבוא'. און דער עיקר איז אז איר זאלט פועל זיין אז ס'זאל מקוים ווערן: ניט אפלייגן אויף מארגן!³¹

הנ"ל לא שמע, וחזר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ניט אפלייגן אויף מארגן! היינט!^{32, 33}

הוא בבני ברק. שלא יפחד מהגויים

ה' שבט תנש"א:

"יהודי הגר בבאר שבע, אה"ק, אמר שאחיו הגר בבני ברק רוצה לנסוע לבאר שבע היות שמפחד מהטיילים וכו', וביקש לשאול את כ"ק אדמו"ר שליט"א על כך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יע, ער וויס מסתמא, ער האט געזאגט אין דער הגדה, אז אין בני ברק זיינען געווען אנשים גדולים, און מען איז ניט אנטלאפן פאר איבער גוים... אזוי וועט ער אויכט ממשיך זיין אי בני ברק"³⁴.

הנ"ל: עדיף שישאר בבני ברק?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ער זאל בלייבן אין בני ברק, און דער עיקר איז ער זאל דארטן לערנען תורה און מקיים זיין מצוות בהידור"³⁵, ונתן דולר נוסף ואמר (בתנועת ידו הק'): "שרעקט זיך ניט אזוי, טאמער וועט ער וועלן טאן פארקערט - ³⁶ והמשיך בחיך "זועל איך אויך ניט נתפעל ווערן"^{37, 38}.

(31) = "שיהיה בשעה טובה. ו'יד החסידים על העליונה', ישנה הבטחה מאדמו"הו והבעש"ט. במילא שיהיה ה'מסובים בבני ברק כל אותו הלילה', ולדבר אודות משיח. לא צריך לחכות לפסח בשביל זה, את זה יכולים לעשות בחודש זה ג"כ. בפרט שזהו חודש אלול, אפשר לדבר אודות ימות המשיח דוקא בחודש אלול, ושיהי' 'אחכה לו בכל יום שיבוא'. והעיקר הוא שתפעל שוה יקויים! לא לדחות למחר!"

(32) = "לא לדחות למחר! היום!"

(33) דברי משיח תש"נ ח"ה עמ' 239 ואילך.

(34) = "כן, הוא יודע מן הסתם, הוא אמר בהגדה, שבבני ברק היו אנשים גדולים, ולא ברחו מפני גויים... כך הוא ג"כ ימשיך בבני ברק".

(35) = "שיישאר בבני ברק, והעיקר הוא שילמד שם תורה ויקיים מצוות בהידור".

(36) = "אל תפחדו כל כך, אם הוא יעשה הפוך -".

(37) = "אני ג"כ לא אתפעל".

(38) דברי משיח תנש"א ח"ב עמ' 374.

יש שם ישיבות. אין מה לדאוג

ג' אדר תנש"א:

"לאשה שאמרה שהיא ומשפחתה צריכים לחזור לארה"ק, לבני ברק, וביקשה ברכה שיהי' שם שקט. אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאל זיין אין א גוטע שעה - און דארטן איז דא ישיבות, האט איר ניט וואסצו איבער - צו - טראכטן. זאל זיין גוטע בשורות"³⁹.⁴⁰

(39) = "שיהי' בשעה טובה - ושם ישנן ישיבות, אין לכם מה לדאוג. שיהי' בשו"ט".

(40) = "דברי משיח תנש"א ח"ג עמ' 262 ואילך.

דאגת הרבי ל'חדר' דבני-ברק

בשנת תשכ"ה הוקם 'חדר' חב"ד בעיר בני ברק, לימים "תלמוד-תורה 'בני מנחם".

בתפקיד חברי ההנהלה כיהנו - הרה"ח מרדכי גולדשמיד ז"ל, הרה"ח שמעון משה דיסקין ז"ל, הרה"ח יהודה ליב זלמנוב ז"ל, הרה"ח יעקב הכהן כ"ץ ז"ל, והרה"ח הרב משה יהודה לייב לנדא ז"ל (אב"ד בני ברק לשעבר).

כבר בשנת תשט"ז, כאשר נתרם מגרש לטובת "בית כנסת" חב"ד בעיר ע"י הרב נתן בלייכר ז"ל, חשב הרבי אודות ה'חדר'.

לרב בלייכר הי' שטח בלא שימוש, שאותו תכנן להעניק לצאצאיו כאשר יעלו לאה"ק, לאחר שעסקני חב"ד בעיר ביקשו ממנו את השטח (ואפי' על-תנאי) נעתר הרב בלייכר ותרם את השטח לקהילת חב"ד בעיר (אגב, הרב נתן בלייכר שימש כשו"ב, ובעת שהות הרבי הריי"צ בעיר מוסקבה אכל הרבי רק משחיטתו שבידוע שהוא יר"ש). בעת שנתרם המגרש כתב הרב יהודה לייב זלמנוב לרבי על כך, במענה שאל הרבי באם יוכלו לשלב בבניין גם מוסד חינוכי, ואכן בעמותה נרשם גם "חדר".

בתשל"ב בכ"ב באדר כתב הרבי לא' מחברי ההנהלה (לפני חתימתו הק'), במכתב פרטי):

"בברכה לבשורות טובות ובמיוחד מהתפשטות חדר החב"די בבני ברק בכמות וגם באיכות"

"העדר המעלין בקודש מבהיל"

באותה שנה, תשל"ב, כתב הרבי שני מכתבים 'כללי-פרטי' אחד מיועד: "לאנ"ש ולכל המתעסקים בהפצת היהדות . . בתוככי כל חובבי תורה ומצוה" בו תבע את להתעסק בחינוך ילדי ישראל, ובהקמת מוסדות חינוך על טהרת הקודש; והשני המיועד אל: "לאנ"ש ובפרט לכל המשתייכים לכ"ק מו"ח אדמו"ר ההולכים בדרכיו ובאורחותיו, בתוככי כל חובבי תורה ומצוה", ובו תבע את ביסוסם של מוסדות חב"ד והחינוך בהם¹.

בג' תמוז של אותה שנה שלח הרבי מכתב כללי-פרטי², ובמכתב שנשלח לאנ"ש דבני ברק

(1) לקו"ש כרך 1 עמ' 298, 302.

(2) לקו"ש כרך ח עמ' 344 ואילך

בניין ה'חדר' הישן

נכתב:

"אל הבאים על החתום במכתב מיום כ"ג בסיוון ולכאו"א מאנ"ש דבני ברק ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

. . מאשר הנני קבלת המכתבים מיום הנ"ל וכו'. והעדר המעלין בקודש (חינוך החב"די וכו') מבהיל בק"ק שלהם - וכפשוט שעל כאו"א וכו'. וד"ל.

. . בברכת חג הגאולה - ויה"ר שאזכה סו"ס לקבל אתחלתא עכ"פ - דבשו"ט מהם ובנוגע לחינוך דכאו"א מילדיהם, שי' במיוחד - ופשוט שאין כוונתי לאמתלאות וכיו"ב - ³.

"המוסד היחיד שיש לי בבני ברק"

כשביקר הרב יעקב כ"ץ ב'חצרות קודשנו' בחודש שבט תש"ל, שוחח ביחידות על ה'חדר' ושאל שהיות והמצב ב'חדר' קשה, האם אפשר לסגור את ה'חדר'. לשאלתו הגיב הרבי: יש להשתדל להחזיק את ה'חדר' בכל האפשרויות והכוחות.

ואז התבטא: "המוסד [היחידי] שיש לי בבני ברק זה ה'חדר'".

בחודש שבט תשל"ו נסע הרה"ח שמעון משה דיסקין אל הרבי ובמהלך ה'יחידות' שלו נסובו הדברים אודות ה'חדר' (תוכן הדברים, בלתי מוגה כלל, וע"פ זכרון הנ"ל):

הרבי: מהי הסיבה שאינני מקבל ידיעות אודות התפתחות ה'חדר' וכו'?

הרב דיסקין: אולי מכיוון שישנם חילוקי דעות בין חברי הנהלה וכל אחד מושך לכיוון מסוים וכו'.

הרבי: בכל מקום שיש הנהלה ישנם חברי הנהלה ומכיוון שמדובר בבני אדם הרי "אין דעותיהן שוות" וישנם חילוקי דעות, ובכל זאת מתפתחים מוסדות בכמה מקומות והולכים ומתגדלים כו'.

(הפסיק קצת ואמר: "צריך לקחת מנהל בשכר, שזה יהי' כל ענייננו, וככל שיהיו יותר תלמידים יתווסף בפרנסתו, ויהי' זה לטובתו (גם הפרטית) לעסוק בזה ולהגדילו וכו'".

"... ולכאורה הרי רעיון זה מפורש בגמרא (פסחים נ,ב) שמובאת גם ברמב"ם (הל' תשובה פרק י הלכה ה) "לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה".

הרבי המשיך ואמר: "במבט ראשון תמוה, למה לא נאמר תחילה 'לעולם יעסוק אדם בתורה

3 אג"ק חכ"ז אגרת י'תכג

לשמה, ואם אינו יכול - יעסוק עכ"פ שלא לשמה'?!".

הרבי חי"ק וענה: "מסתבר כנראה שדרך (רוב) העולם היא שמתחילין משלא לשמה"...

הרבי שמר את המחברות במגירתו

בשנים תשל"ז - ל"ז כיהן ב'חדר' כמנהל הרה"ח שלמה גרברציק לזמן מה. כאשר נסע הרב גרברציק ל'חצרות קודשנו' בקיץ תשל"ז, הגיש לרבי דו"ח ומחברות של מבחנים שהתקיימו אצל הכיתות הגבוהות ב'חדר'. כאשר נכנס ל'קודש פנימה' ב'חידות', הוציא לו הרבי את מחברות התלמידים ואמר לו כי הוא שמח מאוד לקבל את הדו"חות והמחברות, וישמח לקבל עוד כהנה וכהנה גם בהמשך הזמן.

"חס ושלום לסגור"

התרחבות גדולה ב'חדר' נרשמה לקראת שנת הלימודים של תשל"ח. אז גם נכנס לכהן כמנהל הרה"ח מרדכי אנגלסמן ז"ל. המוסד גדל והתרחב וזכה לשפע רב של הוראות שיצאו מהקודש פנימה. להלן חלק מן ההוראות שזכה לקבל הרב אנגלסמן:

בתחילת חודש תמוז תשל"ח כותב לו הרבי בכתב יד קודשו: "מאשר הנני קבלת המכתב מיום כ"א סיוון ות"ח על הבשו"ט ע"ד הת"ת ויה"ר שיוסיפו כהנה וכהנה".

בפעם אחרת כתב הרבי:

(1) כפשוטו להמשיך

(2) ח"ו לסגור.

(3) ירעיש בארגון הגג.

באם ימצא אנ"ש בבני ברק ירעיש גם עליהם.

מצו"ב השתתפות

אזכיר עה"צ.

ושוב בפעם אחרת כותב לו הרבי שליט"א:

"ח"ו ורח"ל - קיום המוסד והצלחתו שע"ע הייתה למעלה מהמשוער (אף שהייתה יכולה להיות יותר בהרבה) - לולא תרדמה עמוקה בנידון זה דאנ"ש שי' בבני ברק - ומטובו למסור להם זה בשמי ובצערי), תלוי בו בעזרת ה'.

אזכיר עה"צ.

ה'חדר' בשנות המ"ם

להיות יותר בהרבה) - לולא תרדמה עמוקה בנידון זה דאנ"ש שי' בבני ברק - ומטובו למסור להם

זה בשמי ובצערי), תלוי בו בעזרת ה'.

אבר החתני דתני קרן

בהזדמנות כאשר ביקש הרב אנגלסמן
שיואיל הרבי שליט"א להעניק את נשיאותו
ל'חדר', השיב על כך הרבי:

"מצו"ב ב' פעמים ח"י שקל. אין זה נהוג
לאחרונה - כלל.

(והעיקר שזה ישמש כתירוץ נוסף לכמה בעירו - להמשיך בהעדר עזר לת"ת, וק"ל).

אזכיר עה"צ"

"אפשר להיות רק במסגרת הרשת"

כאשר הציע הרב אנגלסמן את רעיונו לפני הרבי, בו חשב להכניס את ה'חדר' שיפעל תחת
מסגרת ממלכתית, ענה הרבי:

"אפשר להיות רק במסגרת הרשת (שמפורסם שיש לחב"ד מכבר), אבל לברר: (1) המרשה משרד
החינוך להרשת לפתוח סניפים חדשים. (2) בתנאים המיוחדים דבני ברק - הכדאי הנ"ל וכל זה
כמובן צריך בירור על אתר."

"הרחבת הצנורות"

בכ"א כסלו תש"מ, בקשר עם י"ט כסלו, נערכה "הנחת אבן הפינה" לבניין החדש של
התלמוד תורה ובית הכנסת בעיר, המעמד הי' רב רושם וכיבדוהו בנוכחותם רבנים ואדמו"רים
רבים וכן כיבדו בנוכחותו רבה של ירושלים הרב משאש.

זמן מה לפני כן, שלח הרבי דרך הת' יוסף ליפא הורביץ בקבוק 'משקה' עבור האיירוע.

בנוסף, בתאריך ה' כסלו תש"מ שלח הרבי אגרת לאירוע הנחת אבן הפינה:

"ב"ה, יום א' פ' ויצא,

ה' כסלו, ה'תש"מ

ברוקלין, נ.י.

המשתתפים בהנחת אבן פינה לבניין החדש של התלמודיתורה ובית הכנסת חב"ד בבני ברק, ה'
עליהם יחיו

שלום וברכה:

בנועם קבלתי הידיעה על דבר חגיגת הנחת אבן הפינה ביום ג' כ"א כסלו הבע"ל.

ודבר בעתו שקבעוהו בסמיכות לחג הגאולה די"ט כסלו ובין יום סגולה זה וימי החנוכה, שהצד
השוה שבהם ששניהם קשורים בלימוד התורה ובקיום מצותי', היפך הנסיון להשכיחם תורתך

הבניין החדש של ה'חדר' ובית הכנסת

ולהעבירם מחוקי רצונך, ולא עוד אלא ביתר שאת וביתר עז, באופן דמוסיף והולך ואור, כמודגש במצות נר חנוכה, שלא די בזה שיום קודם קיים המצוה בשלימות, ואפילו למהדרין מן המהדרין, אלא מוסיף והולך בנר ואור - נר מצוה ותורה אור - מיום ליום.

וכל זה בחיות פנימי הנובע מפנימיות התורה, כמבואר בתורתו של בעל הגאולה, מיסד תורת החב"ד, ועד למסירות נפש, כמו שהורנו בעל הגאולה ואחריו רבותינו נשיאינו שבכל דור ודור, זי"ע.

ויהי רצון שבשיתוף פעולה מכל הגורמים והמשתתפים והתומכים במפעל זה, אשר גם בזה ינהגו באופן דמוסיף והולך, יזכו בקרוב לברך על המוגמר בהשלמת הבנין בהצלחה. וזכות תלמוד תורה ותפילה דרבים, ובפרט בארצנו הקדושה, תעמוד להם בהאמור, ובזה הרי גם הרחבת הצנורות לקבלת ברכות ה' בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה⁴.

הצלחה רבה בהתלמידים

בשנת תשמ"א כאשר נסע הרב אנגלסמן לחודש השביעי לבית חיינו, לקראת חזרתו לאה"ק זכה להיכנס ל'יחידות פרטית' יחד עם כמה מבני משפחתו, בתאריך אור לכ"ט תשרי, הרבי בירכו בענייניו הפרטיים, ובין השאר אמר:

" . והצלחה רבה ומופלגה בהתלמידים והתלמידות והמושפעים והמושפעות ובפרט המוסד הקדוש התלמוד תורה בבני ברק, ובאופן דמוסיף והולך ואור ברוחניות ובדרך ממילא תהי' הרחבה גם בעניינים הגשמיים שלו".

[החלק הבא נאמר באידיש במענה על כך שהרב אנגלסמן הודה לרבי על \$500 שהרבי העניק עבור ה'חדר', כמה ימים קודם לכן באמצעות המזכירות:]

"תודה אינה מגיעה לי, מגיע לך שאתה נותן לי הזדמנות להשתתף בעניין שהנך מוסר נפש ומצליח בכך.

ויהי רצון שיהי' פרי טוב בעמלך, עוד יותר מכפי שעד עתה, ובלשון הגמרא (במסכת ברכות) יהי' "עולמך תראה בחייך" באופן דמוסיף והולך ואור, ושיהיו בשורות טובות".

(4) נדפס בלקו"ש כרך כ עמוד 628 ואילך.

בית כנסת חב"ד בבני ברק

לגמור הבניין ובהקדם האפשרי

בית הכנסת בבנין קבע הראשון של קהילת חב"ד בני ברק, נקבע ברחוב הרב קוק. באדמת בית הכנסת זכו אנ"ש בשלהי תש"כ.

בקשר לשנת המאתיים לבעש"ט, הרבי רצה מאוד שיתחילו להתפלל בו כבר בתוך "שנת המאתיים". אף על פי שלבנין בית הכנסת עמד רק שלד הבניין, רצונו הק' של הרבי הי' כה חזק שיתחילו כבר את התפילות באותה השנה, במכתב מתאריך כ"א אייר תש"כ, כתב ע"כ הרבי:

"הנהלת בית הכנסת חב"ד אשר בני ברק, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנעם קבלתי מכתבם מששי באייר עם תמונות בנין בית הכנסת בהווה, ות"ח על הקורת רוח הנגרם עי"ז על ידי הנעשה עד עתה,

ובודאי למותר להעיר שהמצב בהווה צריך לעורר לתוספת כח מרץ והשתדלות לגמור את הבנין ובהקדם האפשרי. ומה טוב שעד לחג שבועות זמן מתן תורתנו יתקדם הבנין באופן שאז יוכלו להתפלל בו,

והרי השנה - יום השבועות הוא יום הסתלקות (דשנת) המאתים של מורנו הבעש"ט ז"ל. ותקותי שגם בענין זה הרי, כמאמר החכם, אין לך דבר העומד בפני הרצון.

מצו"פ המחאה מאחת הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע - השתתפות בהוצאות הקשורות עם הנ"ל. ויהי רצון שיקוים בזה פסק רז"ל הנוטל פרוטה מאויב מתברך,

ואקוה לבשו"ט בחוזר, על הגישה לעבודה האמורה ובקצב - שכנ"ל ישאו בביהכ"נ זה רנה ותפלה בזמן מתן תורתנו, חג השבועות, יום הילולא של הבעש"ט ז"ל.

בברכת הצלחה בעבודתם בקודש ולבשו"ט."

ואכן כשקיבלו אנ"ש דבני ברק את הוראת הרבי, אע"פ שלא הספיקו לסיים את ריצוף ביהכ"נ, ערכו בו כבר בחג השבועות את תפילות החג.

משך שנים רבות, שכן גם ה'תלמוד תורה' - 'חדר' חב"ד באותה בנין יחד עם הבית כנסת - ופעם התבטא הרבי ע"כ: "זכות תלמוד תורה ותפילה דרבים, ובפרט בארצנו הקדושה, תעמוד להם בהאמור, ובזה הרי גם הרחבת הצנורות לקבלת ברכות ה' בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד".

זמן מה לפני"כ, בכ"ז ניסן תש"כ כתב הרבי אל הרב מלוב: "נעם לי לקבל מכתבו מא"ח הפסח, בבשורה טובה בהנוגע להתעודות בסעודתא דמשיחא ובהנוגע לביהכ"נ חב"ד, מקדש מעט בבני ברק, ויהי רצון שזה המקדש מעט יגדל ביותר וביותר עדי נזכה לקיום היעוד דהמשכת וגילוי ביהמ"ק השלישי ובעגלא דידן".

מכתב זה, נכתב בכדי להרים את רוחם של אנ"ש אשר בזמן זה התפללו בביתו של יהודי יקר - ר' נח הגר, שתרים את ביתו לצורך הקמת המנין החב"די של אנ"ש, את הקרקע שיועד לבניית בית כנסת חב"ד ברח' הרב קוק תרים בשנת תשט"ז הרה"ח נתן בלייכר (כפי המסופר לעיל).

"בעילוי אחר עילוי"

לאחרי כמה שנים נוסד 'בית כנסת חב"ד' בשכונת זכרון מאיר (ברח' רש"י), בהשתדלותו ובעזרת תרומתו הנדיבה של הרה"ח נחמן קובלבסקי ז"ל. בתאריך ח"י אלול תשכ"ח כותב להם הרבי:

"כבוד המתפללים, והגבאים בראשם דביהכ"נ אהבת ישראל - חב"ד בבני ברק בארצנו הק' תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו ה' עליהם יחיו שלום וברכה!

ביום הולדת את שני המאורות הגדולים, כ"ק אדמו"ר ר' ישראל הבעל שם טוב, אשר על שמו נקרא ביהכ"נ שלהם, וכ"ק אדמו"ר רבי שניאור זלמן, מייסד שיטת חב"ד,

אביע איחולי ותקותי אשר בודאי ביהכ"נ וביהמ"ד שלהם הולך מחיל אל חיל בעבודת התפילה - כבית כנסת, ובשיעורי תורה (נגלה וחסידות) ברבים - כבית המדרש, ובאמירת תהילים בעת מצוא ובפרט בימי סגולה, אשר ספר התהלים הרי הוא הממוצע בין תורה ותפלה, חלק התהלות ותשבחות בכ"ד ספרי התורה.

הנחת אבן הפינה לבניין בית הכנסת ברחוב רש"י

(1) לקו"ש כרך כ' עמ' 628 ואילך
(2) אג"ק חי"ט אגרת ז'רעז.

בית הכנסת אברהם, בית הכנסת
החב"די הראשון בבני ברק

ונאמן שומע תפילת עמו ישראל ברחמים,
ובפרט בשערים המצויינים בהלכה, לקבל
תפלותיהם ולמלא משאלות לבנם לטובה מידו
המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

ובפרט ע"פ הידיעות שקבלתי מהרה"ח
אי"א נו"נ בעל מדות הרה"ן שי' קובלסקי
ממסדרי ביהכ"נ וביהמ"ד והנהגתו, בודאי
ימשיכו ללכת בכוחם זה ביתר שאת ויתר עוז
להעלות בקדש בעילוי אחר עילוי.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה³.

הכנסת ספר תורה

בשנת תשכ"ו שלח הרבי במיוחד מברק שנשלח אל:

"ועד המסדר ל[הכנסת ספר תורה בבית הכנסת אהבת ישראל], לודמיר [דב זאב], רח' חזון איש
30, בני ברק.

יהא סיום כתיבת הספר התורה והכנסתה לבית הכנסת החב"די אהבת ישראל בהצלחה רבה והכנה
טובה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות בחג השבועות הילולא דדוד מלכא משיחא ודהבעש"ט,
ולהמשיך כל זה בכל השנה כולה.

בכבוד ובברכה⁴.

ומעניין לעניין באותו עניין, מאורע ד'הכנסת ספר תורה' שלח הרבי מכתב בר"ח כסלו בשנת
תשל"ב:

"שלום וברכה:

בנועם ובשמחה קבלתי הידיעה על דבר חגיגת סיום כתיבת ספר תורה והכנסתו לביהכ"נ.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, שהחגיגה תיערך בעשרה בכסלו יום הגאולה של כ"ק אדמו"ר
האמצעי, ובתהלוכה ובשמחה רבה כיאות לגודל הענין וחשיבותו.

והרי בהכנסת ספר תורה לבית הכנסת שלשת הענינים בזה: מתפללים עם הציבור, שזהו ענין
בית הכנסת, גמילות חסדים - שהספר תורה נעשית לקריאה בו של כמה וכמה, ספר תורה דרבים,
ועוסק בתורה, וביתר שאת וביתר עז, כידוע אשר בקריאה בתורה גם זה שלא ידע מאי קאמר מקים

(3) אג"ק חכ"ה אגרת ט'תקנ"ג.

(4) אג"ק חכ"ד אגרת ט'קמ"ה.

בזה מצות תלמוד תורה.

ויהי רצון אשר בקרוב ממש יקויים סיום פירוש חכמינו ז"ל האמור, ובפועל פדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בהנ"ל ובברכת חג הגאולה⁵.

"גמילות חסדים הוא גם לעשירים"

הר' זאב דוב לודמיר הי' מקורב ביותר לרבי וזכה להיכנס כמה פעמים לקודש פנימה ב'חידות', הוא גם נמנה עם מתפללי בית הכנסת "אהבת ישראל".

בשנת תשכ"ח הקים הרב לודמיר קופת גמ"ח "חסד זכרון רבקה" ובהקשר לכך זכה לקבל מכתב מהרבי:

"הנהלת גמילות חסד "זכרון רבקה" ע"י ביהכ"נ אהבת ישראל - חב"ד בני ברק ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעתו קבלתי הידיעה מיסוד הגמ"ח ביזמתו ונדיבותו של הרה"ח ר' זאב דוב שי' לודמיר.

ותקוטי שמאז ועד עתה התרחבו הפעולות הלוח ומסיף בשיתוף פעולה ממתפללי ביהכ"נ ואנ"ש שי' במחנם הט'.

בית הכנסת נווה אחיעזר

ומתאים לדברי חכמינו ז"ל אשר גמילות חסדים הוא גם לעשירים, יהי רצון שבקרוב ממש יקויים היעוד אפס כי לא יהי' בך אביון וגו', ותהיינה הפעולות אך לעשירים.

. . בכבוד ובברכה להצלחה בעבודתם בקדש ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד⁶.

ושוב, מעניין לעניין באותו עניין - גמ"ח, לא זה הגמ"ח היחיד בבני ברק, ששלח לו הרבי את ברכתו הק', ישנו עוד מכתב לגמ"ח תחת הנהלת בית הכנסת:

"ב"ה, אחד באדר, ה'תשכ"ד

(5) לקו"ש כרך כ עמ' 572.

(6) אנ"ק חכ"ה אגרת ט'תקנז.

ברוקלין נ.י.

הנהלת קופת גמילות חסד ע"י בית כנסת חב"ד אשר בבני ברק בארצנו הקדושה תבנה ותכונן
במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קראתי הדו"ח ור"פ מפעולות הקופה בתקופה שעברה, מכתב יו"ר הקופה הו"ח אי"א
נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' מו"ה מנחם ישראל שי' - ממוצש"ק פ' אם כסף תלוה".

לאחר כעמוד וחצי בו מבאר הרבי על הוראת חז"ל אשר ב"אחד באדר" אשר זהו תאריך
כתיבת המכתב, "משמיעים על השקלים", חותם הרבי:

"בברכת הצלחה בעבודתם, בכל האמור ומתוך שמחה וטוב לבב.

מצו"ב המחאה - השתתפותי, כל"נ, בהנ"ל".

נשי ובנות חב"ד בני ברק

ישתדלו בהתפתחותו

בתאריך י"ג אייר תשט"ו כותב הרבי לירחמיאל בלומנפלד, בנוגע לפתיחת נשי חב"ד בבני ברק:

"שלום וברכה!

. . . בהתאם להנ"ל, מובן ג"כ גודל העניין שנתיסד גרעין או גם סניף של אגודת נשי חב"ד במחנם הט'. ובטח ישתדלו בהתפתחותם באופן המתאים. וכבר כתבתי מאז ולכמה סניפי אגודת נשי חב"ד, שאין להקפיד בהכנסת חברות באגודתן שתהי' דוקא מקודם כבר משוכנעות ומתנהגות כמו שפיץ חב"ד. וכיון שרוצות להכנס באגודה זו, זה מראה על יחסן הטוב לחב"ד, ולכן יש להיות בטוח שברובן ורובן ככולן תביאנה מחשבה טובה זו למעשה, ובזמן לא ארוך, ואפילו באופן דטופח ע"מ להטפיה . . .

בברכת הצלחה בכהנ"ל¹.

פרי טוב בעמלן

בתאריך ג' תמוז תשט"ו כותב הרבי לאגודת נשי חב"ד דבני ברק, אישור על קבלת דו"חותיהן, ומברכם על פעילותם, וכן מזכירם על ההכרח בהכנת עבודה לימי הקיץ:

"אגודת נשי ובנות חב"ד

סניף בני ברק

ד' עליהן תחיינה

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבן (שהתאחר בדרך הילוכו), בו כותבות ע"ד ארגון סניף בבני ברק, ומצורף

(1) אג"ק חי"א אגרת ג'תפג.

לו פ"כ מאסיפותיהן. ויה"ר שכיון שכבר היתה ההתחלה שרק ההתחלות קשות, הנה מכאן ולהבא תתפתח העבודה בכל הכיוונים, ויראו פרי טוב בעמלן להחדיר רוח התורה והמצוה בחוגים הכי רחבים בקרוב החל וברחוק כלה, ובודאי ככל יראו במוחש הריבוי בהצלחה גם זה יוסיף בהמרץ שלהן להגדיל העבודה ולהרבותה הן בכמות והן באיכות.

בודאי למותר להאריך על ההכרח להכין תכנית מיוחדת לימי הקיץ הדורשים שינוי באופן העבודה מתאים לשינוי סדר החיים בימי החופש והקיץ לגבי החדשים שלפניהם ושלאחריהם, וכמבואר ג"כ במכתבי כללי המוסגר בזה.

בברכת הצלחה בכל האמור לעיל המחכה לבשורות טובות"

חשש דהשגת גבול בבני ברק

במענה לשאלת נשי ובנות חב"ד בבני ברק על הצעתם לפתוח גן חב"די בעיר, מניא אותם הרבי מהצעה זו מחשש להשגת גבול, בתאריך י"א טבת תשט"ז כותב להם הרבי:

בנוגע להצעה לפתיחת גן חב"ד בעיר בני ברק:

"נשי ובנות חב"ד באה"ק ת"ו

סניף בני ברק

ד' עליהן תחיינה

. . במה שכותבות אודות יסוד גן במעברה, הנה אף כי בכלל נכון הדבר, אבל יש להזהר בזה מענייני השגת גבול גן חרדי הנמצא בקירוב מקום, ואף כי על פי דין בענייני חינוך אין הענין דהשגת גבול, יש חשש דהתחרות בלתי רצויה כניסה בפוליטיקה וכו', ובודאי יוכלו לברר אם יש יסוד לחשש זה ובהתאם להבירור תחליטנה

. . בברכה"².

ואדרבה - להתפתח!

בתאריך י"א אד"ש תשי"ז, שולח הרבי מכתב עידוד וחיזוק יחד עם השתתפות כספית, לאחר שהי' רפיון מסוים בארגון נשי חב"ד בעיר, והן ביקשו את הצעת הרבי על כך:

"הנהלת נשי ובנות חב"ד סניף בני ברק,

ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבן מב' אדר ב' והקודמו, בו כותבות אודות הרפיון שנראה בפעולות הסניף ושואלות עצה בזה מה לעשות בכדי שיהי' הסניף קיים גם להבא.

ומובן ופשוט שאם בכל זמנים והמקומות ציוו רז"ל מעלין בקדש, על אחת כמה וכמה בתקופתנו זו ובארץ הקדושה, וכיון שאין כל ספר בזה, ז. א. שהסניף צריך להיות קיים ואדרבה עוד להתפתח, בודאי ישנם הנשים והאנשים שיכולים להביא זה לידי פועל וישנם האופנים והדרכים. וכיון שדברים אלו תלויים בתנאי המקום ובפרטי האישים, מהנכון הוא שתתאספנה כולן יחד לטכס עצה איך להחיות הפעולות להבא ולפתחן, ואז הרי אפשר שגם אלו שהיו מקודם בהנהלת הסניף ומסיבה נחלשה השתתפותן, תחזורנה לעבודתן בסניף, וכיון שכנ"ל צריך לפתחו ולהגדילו יתוספו עליהן גם בפעולותיהן ואין הדבר תלוי אלא ברצון, כי היכולת ישנה במילואה.

. . בברכה לבשורות טובות בכל האמור בקרוב ולפורים שמח.

נ. ב.

מוסג"פ השתתפותי הסמלית בפעולת הסניף להצלחה"³.

אישים בבני ברק

הרב יעקב לנדא

הקשר המיוחד של רבותינו נשיאינו להרב יעקב לנדא, ידוע ונדפס בכמה מקומות, ע"כ
הבאנו כאן רק כמה מכתבים בדאגת הרבי אליו בנוגע לבני ברק.

בתאריך ו' אייר תש"ו שלח הרבי אגרת לרב לנדא ובו כותב ששמח לשמוע שנסתדר בעיר
בני ברק:

"כבוד הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א חו"ב וכו'

מהור"י שי'

שלום וברכה!

מזמן לזמן הייתי שואל ודורש אודותיו ועל כל הנעשה אתו, ובפרט בשנים רבות המאורעות
האלו. ושמחתי, אשר כפי שספרו לי, נסתדר בקהלת בני ברק באופן שהוא שבע רצון במדה
ידועה¹.

בי"ד מרחשוון תשי"ב מעודד אותו הרבי להתעסק בהפצת המעיינות בעירו:

"היות שבעירו יש ת"ל, הרבה בני ישיבות ובני חמד כ"י, בטח ישתמש בהשפעתו הכבירה עליהם
לקרבם לרעיון החסידות ולהפיץ המעיינות החוצה. ות"ח מראש אם יבשר בשו"ט בזה"².

בשנת תשכ"ט עוררו הרבי אודות השתדלות לטובת ענייני העיר:

"כפי שראיתי הדיבור כאן עם פ' וכיו"ב בענייני אה"ק ת"ו (כולל דבני ברק) לא רק שחסר
ה"דערהערן", כ"א גם שמיעה כפשוטה אין אצלם, ואידי דטריד למיפלט לא בלע ואפילו לא נגע בו"³.

(1) אג"ק ח"ב אגרת רכה.

(2) אג"ק ח"ה אגרת א'רלח.

(3) אג"ק כרך כו עמ' קסו.

ר' יצחק גרשטנקורן

ר' יצחק גרשטנקורן

הרב גרשטנקורן ראש העיר הראשון והמייסד של בני ברק זכה לקשר רחב עם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, לפנינו מספר קטעים ובו התייחסות הרבי אליו, במספר הודמנויות⁴:

הרבי מבקש מכפ"ח ללמוד מבני ברק

בכ"ז אלול תשי"ג במכתב להנהלת כפ"ח כותב הרבי להם ללמוד מעבודת הרב יצחק גרשטנקורן בעת פיתוחו את בני ברק, עבור פיתוח הכפר:

"ביקרני פעמים אחדות מר גערשטענקארן שי'. ואחד מנושאי שיחתנו הייתה גם כן התפתחות בני ברק.

ונוכחתי, אשר לא נפלאות היא ולא רחוקה

היא, אשר הכפר גם כן יתפתח בכיוון זה. והחיסרון היחידי הוא רק שבבני ברק היה רצון אחד, ורצון זה היה להתפתחות - מה שאין כן בהכפר חב"ד שכל אחד הוא עולם מלא עם רצונו שלו, ומקיים מרז"ל אין דעותיהם שוות, ולפעמים גם מהדרים בזה⁵.

שילוב הרגש והשכל

לא סוד הוא רצונו העז של הרבי לספרים חדשים, עת שביקר הרב גרשטנקורן אצל הרבי ביקש ממנו הרבי לשלוח לו את ספריו שכתב, כאשר קיבל הרבי את הספרים, שלח לו בתאריך כ"ח תשרי תשי"ד מכתב בו מבאר הרבי את גודל עניין ההתבוננות שמביאה לידי עבודה שבלב - תפילה:

"שלום וברכה!

בנועם קבלתי ספריו נעים זמירות ישראל ג' חלקים הראשונים, שהם ילקוט מאמרי רז"ל

(4) חלק מייחסו עם הרבי נכתבו בספר על חייו ופועלו 'חבלי יוצר'.

(5) אג"ק ח"ז אגרת ברמב.

ומפרשי התהלים, ות"ח ת"ח על תשורתו זו.

כידוע, תרי שליטין אינו בחיים הרוחניים של האדם: מוחא ולבא, הרגש והשכל.

מתאים לזה, הנה גם עבודת האדם לקונו בשתי דרכים ואופנים היא: דרך תפלה ודרך התורה. התורה היא חכמתנו ובינתנו, והתפלה - עבודה שבלב וכפי' רבינו הזקן, בעל התניא והשו"ע: אין הארצן און מיטן הארצן.

בכל זה, הנה, כמו בכללות הבריאה, אשר להיותה מאחדות הפשוטה, הרי מאוחדת ואחידה היא, עד שאפילו גם בחיצוניות הדברים מכירה עין המתבונן והבוהן בשיתוף והתכללות חלקי הבריאה זה מזה -

כמו כן, ועל אחת כמה וכמה, באיש הישראלי ובכלל בענינים דקדושה, שבהם אור הוי' אחד נמצא בגילוי יותר, הנה ניכר ומורגש בהם יותר, שכל ענין נכלל מחברו.

וזהו ג"כ סוד מה שמצינו כמה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, שאף שב"ש שרש נשמתם מבחי' שמאל העליון ולכן היו דנים להחמיר תמיד, אעפ"כ בכמה דברים היו ב"ש מקילין מפני התכללות שרש נשמתם שהוא כלול גם מימין, וכן שרש נשמת ב"ה כלול גם משמאל.

ופשיטא אשר כן הוא גם בסוגי עבודת האדם הכלליים הנ"ל: לימוד התורה מוכרח שיהי' קשור ברגש הלב, הן בשעת הלימוד - וכמרז"ל כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים - וגם קודם הלימוד, שזהו ענין ברכת התורה בתחלה, היינו להרגיש בחביבותה ויוקר ענינה עד שיקבע הדבר בלבו.

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ולא יכלה לסלקא ולמייקם קדם הוי'.

וכן בעבודת התפלה אף שהיא עבודה שבלב, הנה קודם התפלה צריך לחשוב מרוממות הא-ל-יתעלה ובשפלות האדם וכו'. ובשעת התפלה יחשוב כאלו שכינה כנגדו וכו'. ובלא כוונה זו - אינה תפלה.

יתר על כן, הנה בתפלה גופא ישנם חלקים הקשורים בעיקרם במוח: סידור שבחיו של מקום, פסוד"ז, ברכות ק"ש וכו'. ובתורה - יש בה חלקים הקשורים בעיקרם ברגש.

ומהם - ספר תהלים, תהלות ותשבחות הקב"ה.

וגם בזה - התכללות: המחשבה ההתבוננות והדעת ברוממות הא-ל, בחכמתו, גדלו וידו החזקה - צריכים להביא לאהבת הא-ל הנכבד והנורא וליראתו.

והתפלה שבתורה, אשר כאמור למעלה, בזה הוא ג"כ ספר התהלים, צריכה לימוד עמוק בהבנה והשגה.

ובשתי תיבות הראשונות של סימן צדי"ק שבתהלים נרמז ענין זה:

תפלה למשה - אתחברותא ואתדבקותא (של התפלה ומשה, אשר כל התורה נקראת על שמו) למיהוי כחדא בחיבורא חדא.

וכת"ר שזכה לזכות את הרבים בספריו הנ"ל, אשר נוסף על העיקר - אמירת תהלים ברגש שבלב ובהשתפכות הנפש, ילמדו ויעיינו בטובי מפרשיו בהבנה והשגה, הרי בטח זכות הרבים תלוי בו, וישר כוחו וחילי' לקרב ולאחד בני' באביהם שבשמים ע"י תפלה טהורה ותורה תמימה. כבוד ובכרה".⁶

זמן! מנלן?

בחורף תשי"ד עת שהה הרב גרשטנקורן בקודש פנימה, אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א כי עבר על ספריו שהוציא לאור, ושואל הוא מאיפה לו הזמן גם לכהן כראש העיר וגם לכתוב ספרים.

הרב גרשטנקורן השיב כי מכיוון שהוא יודע את יוקר הזמן וחשיבותו הוא לא מכלה את זמנו לריק, ומנצל כל רגע הפנוי לו לכתובה.

ע"כ הגיב לו הרבי: "את השאלה הזאת שאלו את ה'צמח צדק', שאף הוא חיבר ספרים רבים בתורת החסידות ובדינים והלכה, כשבאותה עת היווה כמנהיגם של עשרות אלפי חסידים ברוסיה. וע"כ הוא השיב: שמי שהקב"ה רוצה בו, שולחים לו 'השבעת הקולמוס' וללא הרבה יגיעות מהמחבר...".⁷

משפחה חב"דית

הרב גרשטנקורן לימים בא בקשרי משפחה עם ליובאוויטש, בתו נישאה לת' חיים שאול ברוק, לימים המשפיע הדגול ר' חיים שאול.

לפני החתונה הזמין הרב גרשטנקורן את ר' חיים שאול לביקור אצל ה'חזון איש', בביקור שאל ה'חזון איש' את ר' חיים שאול במה הוא מתעסק, ר' חיים שאול ענה שהוא מלמד בביקור ובערב תלמידים חסידות ובמשך היום הוא לומד עמם גמרא.

ה'חזון איש' שלא דגל בשיטת לימוד זאת, בהיותו 'מתנגד', חשב מעט, ואז הוציא מכיסו עשרה סטרלינג ונתנם לר' חיים שאול ואמר: "אני רוצה שותפות במוסד שכזה".

בתאריך י"ד טבת תשי"ד כותב הרבי להמשפיע הרב חיים שאול ברוק⁸ ז"ל [מחותנו של הרב גרשטנקורן] מכתב בסוף המכתב כותב לו הרבי:

6 נדפסה בלקו"ש כרך י"ט, והושלמה (ע"פ העתק המזכירות) באג"ק ח"ח אגרת ב'רנא.

7 כפ"ח גיליון 164.

8 המשפיע הרב ר' חיים שאול ברוק נולד בשנת תרנ"ד נלב"ע בי"ב בניסן תשכ"ה - מכונה 'שאול סנאווסקער' - מתלמידי התמימים בליובאוויטש, כיהן כראש ישיבת תומכי תמימים בזוויל, ולאחר מכן כראש ישיבת אחי תמימים בראשון לציון.

* הננו להודיע בשמחה כי בבני ברק נתייסד מנין מאנ"ש חסידי חב"ד ובש"ק מברכים ניסן. היתה התחלה, לע"ע המנין הוא בביתו של ראש העיר ר' יצחק גרשטנקורן. לאחר התפלה הי' קדושה רבא והתועדות לרגלי יום ההילולא ב' ניסן.

ידיעה בבטאון חב"ד על מניין חב"די בביתו של ר' יצחק גרשטנקורן

"בטח קבל פ"ש ממני ע"י מחותנו הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ובעל מדות כו' מוה"ר יצחק שי' גרשטנקורן".

בבטאון חב"ד הוברת ה' (י"ל ניסן, תשי"ד) נתפרסמה ידיעה משמחת לאנ"ש דבני ברק, על פתיחת מנין חב"די, לא פחות - בביתו של ראש העיר, וכך נכתב:

"הננו להודיע בשמחה כי בבני ברק נתייסד מנין מאנ"ש חסידי חב"ד ובש"ק מברכים ניסן. היתה לנו התחלה, לע"ע המנין הוא בביתו של ראש העיר ר' יצחק גרשטנקורן. לאחר התפילה הי' קדושה רבא והתועדות לרגלי יום ההילולא ב' ניסן".

חוי' בלתי נשכחת

בבטאון חב"ד שלאחרי (גליון ו, תמוז תשי"ד) אנו מוצאים סקירה אודות כנוס הארצי של צעירי חב"ד שהתקיים בחוהמ"פ של אותה שנה בין הנואמים ניתן למצוא את הרב גרשטנקורן, שהוזמן לדבר לאחר ששב מביקור בארה"ב ושהה 'חצרות קודשנו':

"לאחר נאומו של הרב גרליק, מוסר היו"ר את רשות הדבור להרב שי' גרשטנקורן, ראש עיריית בני ברק, שחזר לא כבר מבקורו בארה"ב. בברכתו לכנוס מציין הר"י גרשטנקורן את מה שראה ושמע בארה"ב על פעולותיהם הברוכות של חסידי חב"ד בהדרכתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, לא יאומן כי יסופר - אומר הר"י גרשטנקורן - לראות מאות רבות של אברכים וחסידים הפזורים ברחבי אמריקה, העומדים הכן למלא את הוראותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א. חוי' בלתי נשכחת היו עבורי - מדגיש הר"י גרשטנקורן - ההתועדיות של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבהן נוכחתי מספר פעמים, לבסוף מאחל ראש עיריית בני ברק למשתתפי הכנוס, כי יצליחו בפעולותיהם הנשגבות שהוטלו עליהם".

"הבטחתי לו"

בכ"א תמוז תשט"ו כותב הרבי לרב יצחק דובאווי¹⁰ על השתדלות בנוגע להפצת ספריו של

(9) אג"ק ח"ח אגרת ב'שדמ

(10) הרב יצחק דובאווי נולד בז' מנחם אב תרמ"ו נלב"ע בא' מנחם אב תשל"ז היה מרבני חב"ד בדור הקודם שכיחן כרב במנצ'סטר שבאנגליה.

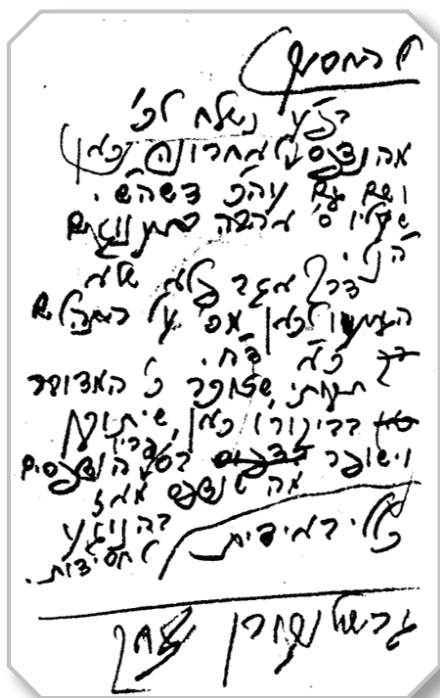
הרב גרשטנקורן:

"שלום וברכה!

לפני כשנה בקרני הרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ וכו' וכו' מוהר"ר יצחק שי' גרשטנקורן, מיסד בני ברק באה"ק ת"ו ומחבר ספר "נעים זמירות ישראל"¹¹ ועוד. והבטחתי לו לעזור את אי"ש שי' לעזור לו בהפצת ספרו הנ"ל.

ובאשר בשלהי חודש תמוז או בראשית מנ"א הבעל"ט מתכוונן לבקר במדינת אנגלי', הנני בזה לבקש את כת"ר שי' אשר בבקרו במנשסתר יראה לו ספ"י, ויעזור לו בהפצת ספרו בגדר האפשריות ות"ח ת"ח מראש

בברכה¹².

"פלא שלא הגיעו לכאן מספריו"

בחורף תשכ"א כתב הרבי בכתי"ק למזכירות להוסיף בשוה"ג ל'מכתב-כללי' באידיש שנשלח אל הרב גרשטנקורן, אודות כך שלא קיבל הרבי את המשך הספרים שלו על התהילים - "נעים זמירות ישראל" כי אם ד' כרכים, בנוסף הזכיר לו הרבי ע"כ ששלח לו את הספר אורי-התורה על שיר השרים, רות וקהלת, כמבקש ממנו להוסיף את ביאורי הצ"צ בספריו.

וזה לשון הכתי"ק:

"בפ"ע נשלח לכ' מהנדפס כאן לאחרונה ושם גם עה"כ דשה"ש, שעליו ס' אהבה בתענוגים הנ"ל.

דרך אגב פלא שלא הגיעו לכאן מס' על התהילים כ"א ד"ח.

תקותי שזוכר כ' המדובר בביקורו כאן,

11 הספר נעים זמירות ישראל נכתב על ספר תהלים החיבור כולו כולל שמונה כרכים בדף השער של הספר נכתב: "ילקוט מאמרי חז"ל ומפרשי התהילים הראשונים והאחרונים על כוונת מזמורי תהילים עם תולדותיהם והקדמותיהם".

12 אג"ק חי"א אגרת ג'תרנו

שיתוקן וישופר בספריו הנדפסים מה שנדפס מאז בהנוגע לחסידות¹³.

לאחר ששלח הרב גרשטנקורן את ספרו "נעים זמירות ישראל" חלק הרביעי השיב לו הרבי במכתב בתאריך ט"ז אייר תשי"ד:

"שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש ממנו ואחרי כן גם ספרו נעים זמירות ישראל חלק רביעי, וכמעשהו בראשונים מעשהו בזה להגדיל תורה ולהאדירה ע"י ענינים דיראת שמים ודברי התעוררות בזה אשר אז יראת ה' היא אוצרו של הלומד תורה.

. . בכבוד ובברכת הצלחה¹⁴.

מספר הרב יצחק דוד גורנר: "באחת ההתוועדויות של הרבי בשנת תשי"ד השתתף בה הרב יצחק גרשטנקורן, כאשר יצא הרב גרשטנקורן במהלך ההתוועדות, ביקש ממני הרבי ללוותו עד שיצא לבחוץ ולהיזהר שלא ידחפו אותו, מכיוון שהרב גרשטנקורן סבל מכאבי גב והרבי במהלך ההתוועדות חשב עליו¹⁵.

להוסיף אומץ

עם הזמן, חשב הרב גרשטנקורן כי תמו ימי עסקנותו והגיע הזמן לפרוש מהעסקונה הציבורית. כאשר הדבר נודע לרבי (ע"י הרב זלמנוב מאנ"ש דבני ברק, שהוא זה שהגיש לרבי את החלק הרביעי של הספר הנ"ל), מיהר הרבי לשלוח לו אגרת:

"שלום וברכה!

. . ולמרות מה שמסר לי הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ליב שי' זלמנוב, תקותי שיוסיף אומץ גם בעסקנותו בצ"צ וכידוע פסק הירושלמי במעלת הענין וחפץ ד' בידו יצליח להוסיף אור בלבב כל אלו הנמצאים בסביבתו שיוכלו להתגבר על החשכה חשכת הגלות דדורנו דרא דעקבתא דמשיחא ולקרב עי"ז היעוד המקווה דלילה כיום יאיר בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת הצלחה¹⁶.

(13) תשורה הארליג אדר תשנ"ז.

(14) אג"ק ח"ט אגרת ב'תרסא.

(15) בית משיח גליון 1399.

(16) אג"ק ח"ט אגרת ב'תרסא.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ובני ברק

ביקור כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בבני ברק

"בדרכו חזרה לתל-אביב, סר למושבה בני ברק גם.

במושבה זו סודרה קבלת הפנים הרשמית בבית הכנסת של המושבה, השולחנות היו ערוכים בכל טוב ביינות משובחים ומיני מדגנות. הדליקו נרות לכבוד האורח הקדוש, והרבי התעניין לדעת על מצבם החומרי והרוחני, ביחוד שאל פרטים על החינוך וקביעת עיתים לתורה.

ואיחל להם פרנסה טובה שיוכלו לקבוע עיתים לתורה, שיעלה בידם לחנך ולהדריך את בניהם בדרך התורה והמצווה.

בשעה 6 בערב חזר לתל-אביב".

"השי"ת יצליח לו בגשם וברוח"

ז' תשרי תרצ"ז:

"אטוואצק

ידידי הרה"ג הנודע לשם תהלה וו"ח אי"א מוהר"ר יעקב שי' לנדא

שלום וברכה.

במענה על מכתבו, נהניתי לשמוע משלומי הטוב, ואשר לסיבות מסיבות שונות לא עלתה עד עתה להביא לו ברכת מז"ט עבור בנם הנולד להם למז"ט, והנני מברכו עתה בברכת מז"ט ויתן השי"ת ויגדלוהו עם בת[ם] אחותו לתורה חופה ומעשים טובים, מתוך פרנסה בריות.

ובזה הנני לברכו בברכת מז"ט עבור התמנותו לרב ומנהיג בעי"ת בני ברק יע"א, השי"ת יצליח לו בגשם וברוח וינהל את עדתו על מבועא דחוכמתא ולרגליו יתברכו קהל עדתו ד' עליהם יחיו, בכל

(1) ספה"ש תרפח-צ"א, מבוא עמ' לז'.

בית כנסת שביקר בו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

מילי דמיטב מנפש ועד בשר.

הנני מקוה אשר בטח סידר דבר לימוד
דא"ח ברבים ואתענ[ין] לדעת מזה
בפרטיות.

ידידו הדו"ש ומברכו בחתימה
אגמוח"ט".²

"ידידנו הכי נעלה"

לאחר ששלח הרבי הריי"צ את
מכתב הברכה לרב לנדא, כמה ימים
לאחמ"כ בתאריך י"ב תשרי, שלח
הרבי מכתב לרב מיכאל דווארקין
בבקשה לסייע לרב לנדא:

"ידידנו הנכבד וו"ח אי"א מוה"ר מיכאל שי' דווארקין
שלום וברכה.

מכתבו התקבל במועדו. ואתפלא אשר לא קבלתי מענה על מכתבי ששלחתי לו מוילדאוריי...
בבני ברק ישנו ידידנו הכי נעלה הרה"ג וו"ח אי"א מוה"ר יעקב שי' לנדא, אשר הנני מבקשו
להתקרב אליו. ולחזקו ולאמצו במה שיודרש בע[נ]יני תיקוני והנהגת העיר, ויהי' הוא מהראשונים
הסרים למשמעתו אשר יוכל על ידו לפעול לטובה ולברכה".³

"משלום ידידנו אנ"ש ותלמידי התמימים שי' בבני ברק"

לפנינו שני מכתבים בהם הרבי הריי"צ מודאג מאי שליחת פ"ש מאנ"ש דבני ברק.

"ב"ה כ"ב טבת תש"א ברוקלין

ידידי וו"ח אי"א מוה"ר מיכאל שי'

שלום וברכה!

מכתבו מחג הגאולה די"ט כסלו קבלתי היום והי' לי לעונג לקרא את מכתבו אשר ברגע זו כאלו
בעל השמועה עומד לפניו, אבל מדוע כה מקמץ בכתבו הן מעצמו, מה לומד בנגלה ובדא"ח והן
מיידידנו אנ"ש שי'.

(2) אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ד אגרת תתס"ו.

(3) אג"ק אדמו"ר הוריי"צ ח"ד אגרת תתס"ז.

. . תשובת מועלת, יכתוב לי בפרטי' משלום ידידינו אנ"ש ותלמידי התמימים שי' בבני ברק.
יש לי צער שזה זמן רב שלא קבלתי מכתב מידידינו הרב ר' יעקב שי' לנדא ומיתר אנ"ש שי' וכן
גם משארי מקומות באה"ק ת"ו מעט הנה הידיעות שהנני מקבל, בכל הזמנים ובפרט לעת כזאת
צריכים להזכיר פ"ש מאת כל מי שאפשר. יש לי עגמ"נ שאין לי ידיעה משלומו של ידידנו הרז"מ
שי' שו"ב היצחקי ובבקש לפרוש בשלום ידידינו אנ"ש שי' ותלמידי התמימים יחיו ולמסור להם
את ברכתי שיהא השי"ת בעזרם בגו"ר.

הדו"ש ומברכו⁴.

מכתב בסגנון זה ממש נכפל בשנית ע"י הרבי הרי"צ ובתאריך זה כ"ב טבת בשנת תש"ג,
שלח בשנית הרבי מכתב להרב דווארקין ובו כותב:

" . . תשובה מועלת. יכתב לי בפרטיות משלום ידידינו אנ"ש ותלמידי התמימים שי' בבני ברק.

יש לי צער שזה זמן רב שלא קבלתי שום מכתב שידידינו הרב ר' יעקב שי' לנדא, ומיתר אנ"ש
שי', וכן גם משארי מקומות באה"ק ת"ו, מעט הנה הידיעות⁵.

4) אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ה אגרת א'שמ"ה.

5) אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ד אגרת ה'שה.

שער שני

סיפורי חסידים

סיפורים מזקני החסידים
שהתגוררו בבני ברק
מפי הרה"ח ר' שלום בער הכהן שי"ר ייכמן

הרב יעקב לנדא

• הרב זלמן לייב אסטולין הי' מספר ריבוי פעמים אשר הרבי הרש"ב אמר פעם להרב יעקב לנדא: "א רב ביסטו, אבער האסטו נישט קיין שטאט [= הנך רב, אבל אין לך שום עיר (שאתה מכהן בה כרב)]", ונהג תמיד לומר לרב לנדא על-כך: "דער רבי דיר געגעבען בני ברק [=הרבי נתן לך את בני ברק]."

• פעם סיפר הרב לייבל זלמנוב: מתוקף תפקידו של הרב יעקב לנדא כרב העיר, הוא הי' צריך לבוא בהלוויות ולהספיד אישים בעת פטירתם, פעם אחת כאשר נפטר יהודי בשם ר' זאב גואלמאן, הוזמן הרב לנדא להספיד, ובכדי לעורר אצל קהל השומעים ולקרנם ללימוד פנימיות התורה אז סיפר, שכאשר בכל עת שביקשו מר'

זאב דבר תורה מהפרשה, תמיד הי' חוזר על הזוהר של אותו שבוע.

• הרב יעקב לנדא גם לעת זקנותו הקפיד אשר תמיד במניין שלו הוא יהי' ה"בעל קורא". פעם כאשר נשאל על כך, סיפר בתגובה שהרבי הרש"ב אמר שאם מישהו אחר קורא בתורה אזי צריך כל העת לעקוב אחריו, באם הוא קורא ע"פ כללי הדקדוק כראוי ובמדוייק, אבל באם הרב לנדא קורא אזי הוא סומך עליו בע"פ.

• לרב יעקב לנדא הייתה קביעות לחזור מאמר בדא"ח מ'מאמר' של ר' הלל מפאריטש. בשנתו האחרונה של הרב לנדא הביא אותו נכדו הרב זלמן לנדא שי' לפארבריינגען ב'נחלת הר חב"ד', לקראת ההתוועדות שאל אותו הרב זלמן באם הוא יחזור על ה'מאמר' של ר' הלל, ענה לו הרב יעקב "וועט מען ריידען, וואס וועט זיך דורך רעדט [- נדבר, מה שיתדבר (מאליו)]."

• הרב לנדא הי' מתוועד ב"ט כסלו קודם אצל 'עוילמ'שע' בעלבתיים, ואחרי-כך הי' בא להתוועד אצל אנ"ש. בדרך-כלל הוא הי' מספר סיפורים על הרבי הרש"ב נ"ע. פעם אחת הוא הגיע עם מכתב ששלח לו נכדו יבדלחט"א הרב זלמן לנדא שי' על ה'הנהגות' של הרבי והקריא את המכתב בפני כל המתוועדים. ור' לייבל זלמנוב התפעל איך הרב יעקב לנדא חי עם ה'הנהגות' של הרבי, והתפעל "אז ליובאוויטש לעבט".

הרב זלמן לייב אסטולין

• (את הסיפור הזה שלחתי לר' בנימין קליין, וכתבתי לו שיקריא בפני "כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח): בכ' מנ"א תשנ"ב, בעת חסידישע פארבריינגען סיפר ר' זלמן לייב ששמע מר' דוד לבקובסקי הי"ד, בשם הגאון המקובל ר' לוי"צ אביו של אד"ש, שפי' את מאמר הגמרא בשבת (קנב, א) ע"פ חסידות "תנא משמי' דרבי מאיר דוק בכי ותישקע בניגרי" [-קסוס בשיניים ותמצא אוכל בפסיעותיך] ומפרש רש"י אכול הרבה ותמצא האכילה בפסיעותיך שיחזק כוחך, דוק כמו "אכלה מדקה" (דניאל ז) לשון קוסס, ר' לוי'ק ביאר את החידוש בעבודת ה' שרצו חז"ל ללמדנו במאמרם זה, והסביר: כך היא (השיניים) רומז לעבודת ה', שבימי אלול ובעשי"ת, שאז העבודה היא להרבות באותיות התפילה והתהילים. עבודה זו אינה גורמת שמחה ואינה מביאה תענוג, אלא

נעשית בקב"ע. ע"כ מביטחים לנו חז"ל: "ותשכח וניגרי" - שנמצא מציאה, והיא השמחה הגדולה בימי חג הסוכות ושמח"ת, שאז העבודה היא עבודת השמחה, ובריקודים ברגליים דווקא, כידוע. כלומר, לאחר העבודה הנעשית בפה, ואמירת ריבוי אותיות תפילה, הריקודים ייראו בחיות אחרת לגמרי.

ועוד סיפר באותה התוועדות בשם ר' דוד לבקובסקי הי"ד: יהודי הוא מבריה מן הקצה אל הקצה. משה רבינו ע"ה אינו יותר מיהודי, ויהודי הפשוט ביותר - אינו פחות.

• בשנות הנפלאות, כאשר העולם החל לקבל על עצמו את קבלת פני המשיח - הרבי שליט"א, לכמה אנשים בודדים הדבר הפריע, פעם אחת הגיעו כמה "בני ישיבות" אל ר' זלמן לייב ושאלו אותו 'האם נכון זה שאתם אומרים על הרבי שליט"א שהוא מלך המשיח', ענה להם ר' זלמן 'שמע מדבריכם יותר שאתם יותר רוצים שהוא לא יהי' מלך המשיח מאשר שיהי' מלך המשיח, ואני חשבתי שאתם רוצים שתבוא כבר הגאולה...'

• ר' זלמן הי' נוהג להתפלל באריכות גם לאחר שנגמרה התפילה בבית הכנסת, וכאשר האנשים היו חולפים על פניו ומאחלים לו "גוט שבת", הי' אומר להם "דער וואס ג'האט מסירות נפש אויף שבת, דער 'גוט שבת' האט גאר אן אנדער טעם [מי שהי' לו מסירות נפש

על שמירת השבת, באמירת הגוט שבת' שלו - יש טעם אחר".

• ר' זלמן לייב הי' מוסר שיעור גמרא קבוע, וכאשר הי' מגיע לחידושים שלו הי' אומר אותם בפשטות גדולה, כאילו הם לא חידושים גדולים (לעצמי אני מתחרט על שלא כתבנו את חידושו), לימודו הי' בכזה ענווה ובפשטות גדולה. כאשר הי' עורך סיום מסכת בתשעת הימים הי' מלמד חצי עמוד גמרא במתינות ורק לאחמ"כ אמר ה'קדיש'.

• בשנת תשט"ז, כאשר שלח הרבי מלך המשיח את ה'שלוחים' לאה"ק, לאחר הפיגוע בבית ספר למלאכה בפר"חב"ד, ר' זלמן לייב דאג להדפיס מודעות גדולות עליהם הי' כתוב בגדול "שלוחי המלך באים". לאחר כך סיפר ר' זלמן בהתרגשות שאת המודעות האלו הוא הדפיס בבית דפוס של 'מתנגד' שעלה מווילנא...!

• כאשר ר' זלמן לייב הי' מתפלל ב'שטיבל' איצקוביץ' בבני ברק והיו לידו מתפללים ליטאים, הי' מספר להם סיפורים על הגדולים שלהם, ועבודתו הייתה באופן המתקבל.

• סיפר ר' זלמן לייב שרבה של העיררה שומיאט, הרב צבי יהודה אדלשטיין ע"ה, אביהם של ר' גרשון ויענק'ב אדלשטיין ע"ה, הי' אומר: "כאשר המשיח יבוא, המשכילים יגידו - אנחנו חשבנו שאנחנו החכמים, ואלו המאמנים בביאת המשיח הם תמימים וטיפשים. לבסוף התברר שאנחנו הטיפשים, ודווקא הם היו החכמים".

כאשר בא ר' גרשון אדלשטיין ע"ה לנחם את ר' זלמן לייב (בתשנ"ז לערך) ישבתי לידו וסיפרתי לו את הסיפור הנ"ל.

• בפעם אחרת, כאשר פגשתי את אחיו ר' יענק'ב (בביהכ"נ 'איצקוביץ' בחול המועד פסח), ניגשתי אליו וסיפרתי לו: במלחמת העולם הראשונה, כאשר ה'חפץ חיים' הי' פליט מליטא אספו בעיירה כסף לאסוף מצות לפליטים, ובאו ושאלו את ה'חפץ חיים' היות וישנם יהודים שנכשלים (ל"ע) באכילת חמץ בפסח, אזי לא יחלקו להם מצות כלל, ויתנו את זה עבור היהודים שומרי המצוות והם לא יהיו רעבים בחג. ה'חפץ חיים' סירב לעצתם, וציווה לחלק לכל יהודי מצות, ואמר: "אינכם יודעים כמה נחת רוח יש להקב"ה שיהודי אוכל פחות כזית חמץ - בזכות כזית המצה". ר' יענק'ב הקשיב לסיפורי כאילו זו לו הפעם הראשונה ששמע סיפור זה.

• ר' זלמן לייב הי' מצטט 'ווארטים' (רבים) לא מתוך ספרי תורת חסידות חב"ד (כגון רבינו בחיי וכו'), ר' זלמן לייב הי' יותר בעל 'גלה', כמה פעמים ר' דוד גולדשטיין 'רד' עליו והעיר לו עלי-כך, ואמר לו 'אתה צריך ללמוד ע"ב ס"ו וכו' וכו'. תמיד כאשר ר' דוד הי' מעיר לו ע"כ, ר' זלמן לייב הי' מקבל את ה'מוסר' שלו באהבה גדולה והי' אומר לו: "אתה צודק, אתה צודק".

• ידוע לכל ה'התקשרות' של ר' זלמן לייב לאד"ש, אפילו פעם אחת הרבי שאל את ר' יואל למצבו של ר' זלמן לייב. פעם אחת כאשר נסעתי לרבי הוא ליווה אותי ד' אמות, והתפעלתי מאוד מזה, יהודי זקן עם קביים מלווה ד' אמות 'תמים' צעיר שנוסע לרבי...

• אני זוכר בשבת בראשית תשנ"ד ר' זלמן לייב התוועד ב-770 בין השאר עלי-כך שראה את

הרבי מעודד "יחי". כאשר הגיע לאה"ק התווכח עם שמשפיע מסוים על ענין פרסום: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד", באם לפרסם או לא, אותו משפיע צידד את שיחת אד"ש (בתשכ"ד ו') בתשמ"ה, בשיחה על הספר שהרב וולפא הוציא לאור, ור' זלמן לייב דגל בשיטה שצריך לפרסם והביא ראי' לדבריו את אשר ראה ב' 770 שהרבי שליט"א עודד את עניין ה'יחי' (להעיר גם את אישורו של אד"ש לארוע ה'סאטעלעייט' ב' שבט תשנ"ג שאישר זאת כ"ק אד"ש, שיכריזו במצלמות בשידור חי לכל העולם "יחי". המור"ל).

(אגב אותו משפיע (שהשי"ת ישלח לו רפו"ש בקרוב) קיבל את ענין מלכותו של הרבי כמלך המשיח, כאשר בהתוועדות אמר חיים משה אלפרוביץ "חסידים בכל הדורות האמינו שהרב משיח, יכול להיות שאפילו הרביים לא ידעו זאת, אבל החזיק בשיטה שלא לפרסום").

הרב לייבל זלמנוב

• פעם אחת סיפרתי לר' לייבל זלמנוב, שבנימין קופרמן (כיום ר"י תות"ל בני ברק) סיפר בשמחת תורה תשנ"ה, שכאשר הוא חזר אחרי ג' תמוז תשנ"ד מ'בית חיינו' - 'בית משיח', הוא פגש את ר' מענדל פוטרפס בשדה התעופה בארץ, ואמר לו שכעת מתווכחים ב' 770 אם להמשיך להכריז "יחי אדוננו" ולנגן "יחי אדוננו" או (ח"ו) להפסיק עם זה, ויש כעת הרבה וויכוחים סביב זה. ר' מענדל אמר: "דער וואס דער רבי לייבט בא איהם, קען זאגן וויטער 'יחי' - אלו שהרבי חי בהם, יכולים להמשיך לומר 'יחי'"; לאחר מספר רב של שנים דיברתי עם ר' לייבל והזכרתי לו את הסיפור והגיב שזוהו: "טעיירע ווארט - 'ווארט' יקר".

• שבת אחת הגיע להתארח בבני ברק, הרב חיים שאול ברוק (שהגיע לשבת אצל בנו שהתגורר בעיר).

בהתוועדות בבית הכנסת דאנ"ש, פנה ר' שאול לר' נתן בלייכר (תורם בית הכנסת, ראה לעיל), ואמר לו: "לנתן הי' קצת חול, הוא לקח את זה ונתן ללייבל זלמנוב והוא עשה מזה בית כנסת".

• ערב אחד לאחר שידור משיחה של הרבי, בה דיבר הרבי מאוד במעלת וצורך 'חינוך הבנות', פנה ר' מענדל פוטרפס ולחץ על הרב זלמנוב שיקבל עליו משרה חינוכית ב'בית רבקה'. לאחר כך פנה הרב זלמנוב אל הרב שמואל חפר מנהל 'בית רבקה' בכדי להכנס לעבודה, כאשר הגיע הרב זלמנוב והציע עצמו לעבודה התפלא עליו הרב חפר ושאל אותו, 'כל הזמן עד עכשיו אני ביקשתי ממך פעמים רבות לבוא ולעבוד פה ב'בית רבקה' ואתה סירבת לי ומה קרה ארע כעת,

ענה לו הרב זלמנוב שנגד הלחץ והתוקף של ר' מענדל איי-אפשר לעמוד.

הרב חיים משה אלפרוביץ'

• הרב חיים משה אלפרוביץ' הי' אמנם גר בר"ג, אבל הוא הי' מתפלל בבית הכנסת ברחוב רש"י בבני ברק תמיד. בהלווי' של ר' חיים משה כתבו "אבד חסיד מן הארץ", וכשראה זאת ר' מענדל פוטרפס אמר שזה אמת עליו כי הוא הי' 'עובד' אמיתי.

• פעם אמר ר' מענדל פוטרפס בשם ר' חיים משה - שקל יותר לעבוד את ה' במחשבה מאשר בדיבור, כי בדיבור כאשר תדבר עם חברך תאמר "אני לא רוצה לדבר 'לשון הרע'" - זה כמו 'מתנגד'. אבל במחשבה אני הבעלית מה לחשוב בראש, והי' חוזר ע"כ כמה פעמים.

• פעם סיפר הרה"ג יעקב דב הכהן כץ (רב ביהכ"נ הרב

קוק, ור"י תות"ל כפ"ח המרכזית) שאביו גר בשכונת עמידר, ור' חיים משה עבד בקבלנות שם, וממול מקום עבודתו הי' שדה גדול, ור' חיים משה אמר ששם הוא הצליח לחשוב חסידות בהנאה גדולה ובלוי הפרעות.

• זמן מה עבד ר' חיים משה בבניין ממול המקום בו עבר ר' לייבל זלמנוב בשחיטה, ואמר ר' חיים משה לר' לייבל: "כאשר אתה שוחט, אתה צריך לחשוב איך לשחוט. אבל, בין שחיטה לשחיטה - חשוב חסידות!".

• פעם אמר ר' מענדל לר' עוזר שסבו נעלה יותר מר' שלמה חיים ואולי גם יותר מר' זלמן משה.

• נכדו של ר' חיים משה (הרה"ת עוזר) סיפר לי שפעם אחת סבו התווכח עם איזה 'פוילישער', ובוויכוח אמר לו ר' חיים משה שהרבי הוא מלך המשיח.

• סיפר לי הרב שנ"ז שי' גפני שהי' לו שיעור קבוע בגמרא, ולעת זקנותו של ר' חיים משה הוא לא שמע טוב באוזניו, ובעת השיעור ר' חיים משה הי' שומע את אותיות הגמרא, אבל כאשר החל הרב גפני להסביר בפירושו - הוא לא הצליח לשמוע... (לאחר שר' חיים משה נפטר, (תשל"ז) הוא כתב את זה לרבי שר' חיים משה שמע רק אותיות הגמרא)

• כאשר נפטר ר' חיים משה, המשפיע של בית הכנסת רש"י ר' בער לרמן אמר עליו: 'כמו שאתה רואה אותו כעת, שלא תופס 'מציאות'. ככה מלויבאוויטש הוא נשאר ולא תופס לעצמו 'מציאות' כלל.

הרב שמואל חפר

• פעם סיפר לי ר' שמואל חפר, שכאשר הי' ב'יחידות', אמר לו הרבי שהרב הראשי בארץ הקודש צריך להשאר הונטרמן ולא גורן, כי הונטרמן 'די זעלבע שניט, דער זעלבע צילינדער] - אותו סגנון, אותו כובע]" כמו הרב הרצוג.

• עוד סיפר לי שבעת שהי' ב'יחידות', אמר לו הרבי שהולכים לבוא "אלפי חב"ד לארץ הקודש עולים מגרוזי", ושיתעסק איתם (- עם העולים) מי שהתעסק איתם ברוסיה - ר' משה ניסעלוויטש "כמו שקוראים לו אצלכם פרידמאן" (למעשה, לצערנו הרב, התערבו הרבה פוליטיקאים ועסקנים אחרים בענין העולים, והרבה מהם התרחקו מאידישקייט...).

• למחרת ג' תמוז תשנ"ד ר' שמואל הסיע אותי 'טרמפ' מכפר חב"ד לבני ברק, ואמר "זה כאב גדול, איזה רשעים "יתד" שאמרו "אמרנו לכם", "הזהרנו מראש" וכו', מיד אחרי ג' תמוז ככה כתבים...?!".

• (סיפרו לי ש: ביום כיפור אחד (תשנ"ה לערך) בעת שההתפללו בבית כנסת חב"ד ברש"י תפילת 'נעילה' כשהגיעו לקטע בו מכריזים "הוי' הוא האלוקים" ר' שמואל התחיל להכריז בקול "יחי" למרות שהרבה ממתפללי ביהכ"נ לא נוחה דעתם בזה, בכל אופן הכריז עם כל ה'בריטקייט' "יחי" וגירשו אותו בכח מביהכ"נ.

• כל פעם שפגש אותי ר' שמואל הוא הי' שואל אותי "מה עם ההתקדמות של הפרוייקט שיחות יקודש" (באידיש, מה שהרב כהן ב'שכונה' עורך), הוא הי' מגוי של הפרוייקט הזה, וחשב שזה ייצא מהר, כפי התכנית שהציגו מראש, הוא כליך רצה שייצאו עוד כרכים של השיחו"ק.

• פעם ראשונה שר' שמואל הי' אצל הרבי הוא נעמד בפארבריינגען עלייד שולם מרוזוב, לשולם עוד לא הי' ילדים וזה הי' שמונה שנים אחרי החתונה שלו (תשכ"א נדמה לי), ושולם רצה להידחק אל הרבי לבקש ברכה עבור הילדים והוא הי' שתוי נורא, ר' שמואל (אני לא זוכר בדיוק איך אמר לו ועל מה, אבל) אמר שהוא חושב שזה לא מתאים, אז הוא נתן לו בתגובה 'סטירה' כזו שהוא אח"כ אמר ע"ו בהתוועדות בחיך "אני מסודר מצד אחד".

• כאשר התאלמן ולעת זקנתו של ה'שווער' של ר' שמואל, הרב חיים יוסף רוזנבלום, הוא

הי' מגיע לביתו רבות. כאשר הוא הי' בא לבית הכנסת הוא הי' שואל כל ילד 'איך קוראים לך'? פעם אחת, אחרי שנפטר ה'שווער' שלו הוא אמר על כך, 'אתם חושבים שבגלל שהי' איש נחמד הוא עשה את זה, זה לא הסיפור... אלא כך הווה, כאשר יצא ר' חיים יוסף ממסך הברזל לריגא, חסידים (חברים שלו) ידעו שהוא ייצא מרוסיא לריגא ויכנס ל'יחידות' לרבי, אז שיננו לו שמות להזכיר אצל הרבי, כאשר הוא הגיע לרבי הוא שכח שם של אחד מבני חבריו, אז הרבי הריי"צ גער בו ואמר: "ווי קען מען פארגעסן א נאמען פון חבר'ס א קינד - איך יכולים לשכוח שם של בן של חבר?".

הרב משה גרינברג

• פעם אחת ר' משה גרינברג ביקש ממני שאני אעזור לו בענין 'חלוקת הש"ס' שמחלקים ב'י"ט כסלו', אז התקשרתי לכמה מאנ"ש 'למדנים' שלא השתתפו בהתוועדות של י"ט כסלו, שיקחו 'מסכתות', ולקחו על-עצמם. כאשר ר' זלמן-לייב אסטולין עבר מולנו ר' משה גרינברג ביקש ממנו להשתתף ולקחת איזה מסכת, אז הוא אמר שייקח הוריות, ואמר שעל מסכת זו יש מעלה, "עד שמרגישים את הקושי, כבר מסיימים אותה".

• ר' משה הי' יוצא ל'מבצעים' ומניח להרבה יהודים תפילין, ואמר שע"י ההנחות שלו עם יהודים אחרים תפילין הוא משלים את התפילין שלא התאפשר לו להניח במחנה עבודה ברוסיא.

• בשבת מברכים כאשר הי' נערך פארבריינגען, בתור ילד הייתי אוהב לקחת עוגה מהשולחן, ותמיד הוא הי' שואל אותי "אמרת תהילים היום בשבע, אם לא אמרת אתה לא יכול לאכול מהעוגה של ההתוועדות".

שער שלישי

תשובות ומענות ממלך המשיח

לקט מענות קודש מכ"ק
אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מקיץ ה'תש"נ
בפרסום ראשון

א

[ו' אייר]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לאחת שכתבה בנוגע לשידוך:
הרי המדוברים מבוגרים וכו', ומהו הענין דכתיבה בזה?
אזכיר עה"צ

ב

[י"ג אייר]

לאחד ששאל האם להתעניין בשידוך מסוים:
לגשת להנ"ל באם למדה המדוברת בבי"ס יר"ם
אזכיר עה"צ

ג

[י"ד אייר]

לאחת ששאלה בנוגע לטיפול בהפריית מבחנה:
צע"ג אם כדאי ע"פ שו"ע
דיוק בטהמש"פ . . נשכחו . .
אזכיר עה"צ

ד

[כ"ג אייר]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:
באם רב פס"ד יתיר העתקתם מאה"ק - יהא הנ"ל בשטומו"צ
אזכיר עה"צ

ה

[כ"ח אייר]

לרב ישראל הלפרין ששלח מודעת פרסום לקראת חג השבועות ברוסית:
ויהא בהצלחה רבה
אזכיר עה"צ

ו

[א' סיון]

לר' שמואל גרומך, שכתב אודות פתיחת פעוטון לילדים בעירו:

כעצת עסקנים יר"ש שעל אתר

אזכיר עה"צ

ז

[כ"ז סיון]

לאחת שכתבה אודות שינוי שמה מראווא לשרה:

ויהא בשטומו"צ

למה שכתבה ע"ד השידוך:

בטח החליטו שניהם . .

אזכיר עה"צ

ח

[ט"ז תמוז]

לאחד שכתב בנוגע לשידוך:

יתענינו בהצעה הנ"ל וגם יחפשו חדשות - כהנהגת רבים בכיו"ב

אזכיר עה"צ

ט

[כ"ג תמוז]

לאחת שכתבה בנוגע לעניין מסוים, וציינה בנוגע לשמירת הכשרות וכו',

על מה שכתבה בנוגע לשמירת הכשרות כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

ועפ"ז הסכמה וברכה

אזכיר עה"צ

י

[כ"ג תמוז]

לאחד שכתב בנוגע לשידוך:

מכיון שהפרש גדול בגיל כעצת רב פס"ד

אזכיר עה"צ

יא

[כ"ד תמוז]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

(א) כיון שהמשפחה שלה והעבודה שלה וכו' - באה"ק ולכן תמשיך באה"ק

(ב) הנהגה יומית שלה . . . בדהמ"ז

שדכנים בעלי מרץ

אזכיר עה"צ

יב

[י' מנחם אב]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

תבקש פס"ד חתום דרב מומחה ע"ד מבחנה

אזכיר עה"צ

יג

[ט"ז מנחם אב]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

למה תצא מאה"ק?

אזכיר עה"צ

יד

[י"ח מנחם אב]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (בהמשך למענה הקודם):

המענה הא' בתוקף

אזכיר עה"צ

טז

[י"ד מנחם אב]

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

דיוק בטהמש"פ (נשכחו?)

וגדול השלום ובפרט בין איש ואשתו שי'

אזכיר עה"צ

לזכות
החתן התמים **יצחק גבריאל**
והכלה מרת **חי' מושקא**
שיחיו
בן אמוץ

לרגל חתונתם בשעה טובה ומוצלחת, כ"ז סיון ה'תשפ"ד
ויזכו לבנות בית נאמן בישראל על יסודי התורה והמצוה,
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות

•

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הקובץ נדפס לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
לזירוז התגלותו לעיני כל